REDACŢIUNEA.
Administraţiunea şi Tipografia.
BRAŞOV, piaţa mare Nr. 30.
Scrisori nefrancate nu se primesc. Manuscripte nu se retrimet.
INSERATE se primesc la ADMINISTRAŢIUNE în Braşov şi la următórele Birouri de anunciurI:
In Viena: M. Dukes Nachf. Max. Augenfeld & Emerich Lesner, Heinrich Schalek. Rudolf Mosse. A. Oppelik's Nachf. Anton Oppelik. In Budapesta: A. V. Goldberger, Ekstein Bernat. In Hamburg: Karolyi & Liebmann.
PREŢUL INSERŢIUNILOR: o seria garmond pe o colónă 6 cr. — Publicări mai dese după tarifă şi învoială.
RECLAME pe pagina a 3-a o seria 10 cr. séu 30 banI.

GAZETA TRANSILVANIEI.

(Numĕr de Duminecă 34)

„GAZETA" iese în fiăcare di.
Abonamente pentru Austro-Ungaria:
Pe un an 12 fl., pe şése lunI 6 fl., pe trei lunI 3 fl.
N-rii de *Dumineca* 2 *fl.* pe an.
Pentru România şi străinătate:
Pe un an 40 franci, pe şése lunI 20 fr., pe trei lunI 10 fr.
N-rii de *Duminecă* 8 franci.
Se prenumeră la tóte oficiele poştale din întru şi din afară şi la d-nii colectorI.
Abonamentul pentru Braşov
Administraţiunea, Piaţa mare Târgul Inului Nr. 30, etagiu I.: Pe un an 10 fl., pe şése lunI 5 fl., pe trei lunI 2 fl. 50 cr. Cu dusul în casă: Pe un an 12 fl., pe 6 lunI 6 fl., pe trei lunI 3 fl. — Un esemplar 5 cr. v. a. séu 15 banI. — Atât abonamentele cât şi inserţiunile sunt a se plăti înainte.

Nr. 185.—Anul LXIII. Braşov, Duminecă 20 August (2 Septemvrie). 1900.

Dinăuntru şi dinafară.

Dilele, ce le străbatem, sunt pline de evenimente care de care mai însemnate şi mai amenintătóre în urmările lor posibile. O fierbere mare se observă pretutindenI, ca şi când lumea şi rênduiala de până acuma ar voi sĕ iese din ţiţinI şi s'ar pregăti marI schimbărI şi o nouă rênduială pe suprafaţa întregului glob.

Aicĭ la noi, pe „globul unguresc", nu s'a petrecut în lunile aceste de vară nimic mai însemnat. Tóte au rĕmas cum au fost la închiderea dietei. Au rĕmas neînţelegerile şi frecările pătimaşe dintre partidele maghiare, au rĕmas rivalităţile şi certele confesionale în sînul elementului aşa dis alcătuitor de stat. Dér a rĕmas şi nemulţămirea adêncă de care sunt cuprinse massele marI ale popórelor nemaghiare, vĕdênd şi convingêndu-se din di în di mai mult, că nu e nicI o speranţă pentru îmbunĕtăţirea sorţii lor nicI sub regimul de faţă.

Guvernul Szell şi agenţii luI îşI dau tótă silinţa de-a amăgi naţionalităţile, chemându-le sĕ se grupeze sub stégul guvernamental, sĕ se lapede de cererile şi postulatele lor de drept şi sĕ se facă fraţI de cruce cu şoviniştii din dietă. Etă — li-se dice — acum este prilejul cel mai bun sĕ păşiţI pe terenul activităţiI şi sĕ nu mai umblaţI cu programe naţionale pentru carI nu e loc în „statul naţional maghiar". De veţI da ajutor guvernului la viitórele alegerI, veţI avé cu câţI-va mamelucI mai mult în dietă şi veţI vedé, ce bine au sĕ mérgă tóte pe córda maghiară.

Firesce, că cu asemenI vorbe şi promisiunI amăgitóre, cei din tabĕra lui Szell nu mai pot prinde în cursă pe nimenI, care este cu ochii deschişI şi cu inima la loc. Nu de aceea, ca sĕ vorbim de RomânI, au suferit aceştia deci şi sute de anI cele mai grele prigonirI, nu de aceea au jertfit avere şi viaţă pentru limbă şi naţionalitate, ca sĕ le ducă acuma plocon şi sĕ sature cu ele pe nesăţioşii desnaţionalisatorI din dietă. Alte vremurI trebue sĕ vină, alte lucrurI trebue sĕ se întêmple, carI sĕ-i convingă pe RomânI, că în adevĕr politica nenorocită de maghiarisare s'a părăsit pentru tot-déuna, dovedI nerĕsturnabile prin fapte trebue sĕ li-se dea despre acésta Românilor décă este, ca ei sĕ păşască pe calea împăciuirei cu Maghiarii. Şi acésta nicI atuncI nu o vor puté face ca o turmă de indivicJI rĕsleţI şi fără de nicI un căpătâiŭ, ci numai ca un popor cu rênduiala şi cu organisaţia sa politică proprie naţională, cum sunt.

Dér sĕ trecem de pe acest glob fericit, ca vai de el, la cele ce se petrec în statul vecin dualist. NicI aicI nu s'a schimbat nimic spre bine. Peste o lună ar fi sĕ se întrunéscă érăşI „Reichsrath"-ul, dér guvernul Koerber nicI până astădI nu scie cum stă cu Cehii şi cu Germanii şi décă va fi posibil sĕ se curme obstrucţiunea.

Ţinutu-s'au marI sfătuirI la Ischl, dér nu se scie ce va mai fi. Se crede însĕ, că Koerber, care are acum convorbirI nouĕ cu conducĕtorii cehI şi germanI, décă nu se va puté înţelege cu aceştia, va cere dela monarch disolvarea „Reichsrath"-ului. S'a vorbit mult şi de absolutism, dér împĕratul se dice, că nu-l vré.

In 29 şi 30 August st. n. Regele Carol al României a fost óspele Impĕratului la Ischl. S'a vorbit mult de acéstă visită, căreia de astă-dată i-se dă o importanţă deosebită din causa conflictului României cu Bulgaria, care, firesce, interesézä de-aprópe şi monarchia nóstră.

A fost de faţă la Ischl şi ministrul de esterne Goluchowski, cu care Regele Carol a conferit de repeţite-orI. Organele autorisate din Viena spun, că resultatul întrevederii celor doi monarchI la Ischl a trebuit sĕ mulţumescă pe Regele României, deóre-ce monarchia nóstră e gata, împreună cu celelalte puterI semnatare, a sprijini dreptele pretensiunI ale României în conflictul diplomatic cu Bulgaria.

Marile puterI voesc sĕ fiă pace în Peninsula balcanică şi de aceea vor stărui pe lângă guvernul bulgar sĕ dea României satisfacţiunea cerută, procedând energic în contra complotiştilor bulgarI, ca sĕ se pună odată capĕt agitaţiunilor lor criminale.

Se asigură, că şi cabinetul din Petersburg este îngrijat ca nu cumva uneltirile comitetului macedonean sĕ provóce vr'o încurcătură în Orient şi de aceea va procede şi el mână în mână cu cabinetul din Viena, mai ales c'aşa cere şi învoiala, ce au încheiat'o la 1897 aceste două marI state.

Astfel Bulgarii vor fi constrînşI a face rênduială la ei acasă, dând României garanţele cerute faţă cu uneltirile anarchice ale comitetelor secrete bulgare. In cas când guvernul bulgar n'ar fi în stare sĕ facă acésta şi ar fi covîrşit de mişcarea revoluţionară din ţéră, atuncI se crede, că puterile vor apela la Pórta suzerană, ca sĕ intervină cu putere armată.

Aceste sunt versiunile momentane, carI pornesc dela părerea, că puterile vor sĕ împiedece cu orI-ce chip un rĕsboiu între România şi Bulgaria.

E lesne de înţeles, că marile puterI doresc sĕ fiă linişte în BalcanI tocmai acuma, când sunt aşa de încurcate în campania internaţională, ce o duc contra Chinei. Până la luarea Pekingului şi la liberarea ambasadorilor puterile aliate s'au luptat alăturI în cea mai deplină armonie. De aci încolo însĕ s'au dat pe faţă érăşI vechia neîncredere, invidia şi tóte neînţelegerile de mai înainte dintre ele.

Cu mare greu s'au înţeles puterile cu privire la alegerea comandantului suprem al trupelor internaţionale din China, care a cădut asupra mareşalului german Waldersee. Acesta însĕ nicI n'a ajuns încă la faţa locului şi étă că din partea englesă se dau pe faţă cele mai marI îndoielI şi temerI, faţă cu rolul luI.

S'a vĕdut minunea, că Francia a primit alegerea unui generalism german, şi s'a dis, că acésta alegere a fost inspirată de împĕratul Rusiei. Tocmai împrejurarea acésta a dat de gândit Englesilor, carI se întrébă, décă nu cumva împĕratul Rusiei a dat pe faţă printr'asta planul unei coaliţiunI a Rusiei, Franciei şi Germaniei în contra Englitere? Si ce rol va juca de aicI încolo Waldersee ca comandant al trupelor internaţionale în China după-ce cei mai multI asigură, că deja problema principală militară a puterilor s'a resolvat prin ocuparea Pekingului?

O problemă prea de tot grea îl aştéptă pe Waldersee în China, sĕ unéscă militáresce şi diplomaticesce pe Englesul cu Rusul, pe Germanul cu Francesul şi pe Americanul cu Japonesul.

Numai de nu s'ar sfîrşi tótă acţiunea din China cu o straşnica încăerare între puterI, chiar în Europa!

Visita Regelui Carol la Ischl.

„Agenţia română" comunică cu data de 30 August n.:

M. S. Regele României a primit pe contele Goluchowski adI diminéţă. Majestatea Sa a prândit la vila imperială. La órele 6, Regele, Impĕratul Francisc Iosif, Principesa Gisela, Principii George şi Conrad de Bavaria, contele Goluchowski, principele de Lichtenstein, mare măestru al Curţei, şi suitele lor, s'au dus, cu tren special, la Traunkirchen, pentru a face visită archiducesei Elisabeta-Maria, unde au luat masa. La órele 8 muntele dela Traunstein a fost strălucit luminat din ordinul Impĕratului; aspectul era feeric; la órele 9 Majestăţile Lor s'au înapoiat la Ischl. Impĕratul a însoţit pe Regele Carol la otel.

FOILETONUL „GAZ. TRANS".

Imi ajunge.

Trece singur pe câmpie
Părăiaşul întristat...
Viaţa nimenI nu i-o scie,
Dór' zefirul legănat.
Şi strĕin peste rozóre
Cum se duce aiurit,
De-l sĕrută câte-o flóre
Murmură de fericit.

Vre-o fetiţă diminéţa
De-mI surîde dulce... lin,
Cât de tristă 'mI-ar fi viaţa,
Ca prin farmec mĕ 'nsenin...
De n'am timp sĕ-i spun iubirea
Plec la drum înveselit...
ImI ajunge amintirea,
Că fetiţa mI-a zîmbit.

Sân-Petreanul.

„Frasele omului" şi „adevĕrurile istoriei."

Preţuita nóstră din Blaşiŭ *„Unirea"*, în n-rul sĕu 34 din 25 August a. c. sub titlul: *„O constatare preţiósă"*, reproducênd din *„România Jună"*, *bucureşteană*, o sentinţă asupra metodului, cum Grecii au desnaţionalisat mulţime de RomânI şi de AlbanesI, subliniéză puternic următorul enunciat: *„şi tot rĕul acesta este a se atribui religiunei ortodoxe"*. Adaugă apoi din a ei parte preţuita Blăşiană:

„Recomandăm acéstă „frasă" tuturor acelora, carI stau sĕ-şI dee capul, că — singură numai Biserica ortodocsă póte sĕ conserve naţionalitatea unui popor".

„Contraria juxta se posita magis elucescunt", — dic eu, din a mea parte.

Au făcut bine fraţii dela *„Unirea"*, punênd faţă în faţă aceste două *„frase"* contrarie. Ele sunt demne una de alta, — în tótă privinţa.

Dér cestiunile marI prin *frase* nu se deslégă, ci se încurcă. Durere, că de anI cam 200, tóte încercările d'a deslega marea nóstră cestiune *naţională-bisericéscă*, séu măcar şi numai de a-o lămurI şi limpedI fără preocupaţiune, aprópe mai numai cu *frase* şi prin frase s'au făcut! Pe când spre acest scop mai sunt şi date istorice positive, eclatante, mai sunt şi ipotesele admise de critică, tóte împreună convingĕtóre şi fără de *frase*.

De acéstă convingere fiind, am aflat de lipsă, din acest incident, a reflecta, spre lămurirea, completarea şi justa apreţiare a adevĕrului, la următórele date istorice şi argumente logic combinate, dóră chiar astădI, în epoca conglomeratelor nóstre miserii — mai vêrtos oportună.

Nu *Biserica ortodocsă*, nicI o religiune positivă din lume, în sine luată, nu póte sĕ conserve naţionalitatea şi prin acésta sĕ asecure desvoltarea şi prosperarea poporului credincios, decât numai şi numai prin *caracterele firme, luminate, sincere, zelóse şi absolut devotate binelui public — ale fruntaşilor conducĕtorI ai sĕi.*

Dér fruntaşii conducĕtorI ai poporului sunt şi ei *ómenI*, ér omului, şi resp. *némului omenesc* sunt inerente, ca ereditate naturală, aşI pută dice *că pĕcat original — egoismul*, din care se nasce *lăcomia*, carI împreună nasc ambiţiunea pĕcătósă, *pururia próstă*, carI împreună împing la *abus, abus de valóre şi putere.* Aci zace rĕul, care prin însa-şI firea sa mereu crescênd, nefericesce neamurile, nemulţămesce şi turbură şi surpă societăţile constituite şi organisate, aşa numite state publice!

PuţinI, de tot puţinI şi rarI sunt muritorii, mult-puţin *scutiţI* de acest pĕcat, şi de aceea epocele influinţate de atarI, sunt cele strălucite, dér cele de tot rare în Istoria lumei nóstre.

Şi este caracteristic, totuşI natural, că acest greu pĕcat *al abu-*

Conflictul României cu Bulgaria.

O telegramă din Ischl anunţă, că contele Goluchowski, ministru de esterne, a fost primit alaltăerĭ într'o lungă audienţă Regele Carol.

Se vorbesce cu siguranţă, că Austria recunósce punctele de vedere ale României în conflictul cu Bulgaria.

Contele Goluchowski a comunicat regelui Carol, că Austria şi cu Rusia vor interveni pe lângă Bulgaria, ca sĕ nu se mai repete astfel de incidente şi ca guvernul bulgar sĕ observe o atitudine corectă.

Diarul „*Reichswehr*“, organul guvernului, vorbind despre diferendul româno-bulgar, dice, că nu România, ci Bulgaria voesce rĕsboiul şi că Suveranul ei, Ferdinand de Coburg, voesce sĕ devină regele unei marĭ Bulgarii. Pentru ajungerea acestui scop, el nu cruţă nicĭ un mijloc.

In acelaşĭ articul al diarului „*Reichswehr*“ se spune, că Austria ajută acum pe România pe teren diplomatic, dér în casul unui atac din partea Bulgarilor, lucrurile vor lua o altă faţă.

Organul guvernului austriac crede, că în casul unui rĕsboiŭ şi Turcia va interveni în contra Bulgarilor.

*

Etă pasagiile amintite din articulul lui „*Reichswehr*“:

„Guvernul bulgar a devenit de-odată partisanul libertăţei pressei, tolerând escesele de limbagiŭ ale pressei oficióse din Bulgaria. *Bulgaria voesce rĕsboiul, ér nu România.*

„Prinţul Ferdinand al Bulgariei *voesce sĕ devină rege al unei Bulgarii marĭ.* In scopul acesta orĭ-ce mijloc i-se pare bun.

„Dér *într'un rĕsboiŭ cu România, Bulgaria e la sigur bătută*, plus, că Turcia ar interveni imediat contra Bulgariei.

„*Inzadar prinţul Ferdinand imploră sprijinul Rusiei.* Acésta este prea mult ocupată în China, ca sĕ se mai pótă amesteca acum în Balcanĭ. Apoi se scie, că *România este adĭ stat european, singurul consolidat în Balcanĭ, aşa că e imposibilă adĭ repetarea vorbelor lui Gorceakow, că România este o invenţie napoleoniană inutilă.*

„Astădĭ *Austria ajută pe România în mod pasiv, dér după primul foc de puşcă la frontiera româno-bulgară, situaţiunea se va schimba*“.

*

Diarul „*Universul*“ primesce din *Ostrov* următórele amĕnunte:

Inaintea fortului Medjiditabia sunt instalate vre-o 90 de corturĭ bulgăresci pe trei linii cu 400 de soldaţĭ. Dela Arabtabia se vede cum dilnic aceştĭ soldaţĭ se înşiră în faţa corturilor pe două rândurĭ şi apoi urcă délul în sus spre a merge la fortificaţiile din jurul Medjiditabiei, precum şi pe culmea délului spre sud, unde sunt multe redute.

Aceştĭ soldaţĭ lucréză la săparea şanţurilor şi la construcţia de redute. La orele 11 şi jumĕtate soldaţii s'au reîntors la corturile lor, formând o linia destul de lungă pe délul Medjiditabia. Alţĭ soldaţĭ au plecat dela corturĭ în interiorul fortului, unde lucréză la întărirĭ.

Acum în Medjiditabia sunt şése tunurĭ. La pichetul român Nr. 3 paza e îndoită. Supravegherea e seriósă de ambele părţĭ.

Pichetul Nr. 1 se află la o depărtare de 20 paşĭ de pichetul bulgar. Aci sunt opt soldaţĭ bulgarĭ şi un sergent-major.

Spiritele sunt agitate prin satele bulgăresci. Ţĕranii bulgarĭ se plimbă în pâlcurĭ şi se sfătuesc între ei. Se dice, că unii dintre primarii bulgarĭ ai acestor sate, vor fi înlocuiţĭ.

Trei Românĭ, din care un vechiŭ desertor, au fost espulsaţĭ de pe teritoriul bulgăresc. Aséră la ora 6 au fost arestaţĭ patru desertorĭ bulgarĭ între pichetul Nr. 5 şi 6. Ei au fost aduşĭ în Ostrov.

La *Turtucaia* Bulgarii au concentrat numĕróse trupe, ér pichetele au fost întărite.

*

Cetim în „*La Roumanie*“: Informaţiunile nóstre particulare ne permit de a afirma, că *Bulgarii fac seriose pregătirĭ de rĕsboiŭ la graniţa Dobrogei* de partea numită Arabtabia. Corespondentul nostru din Silistra ne informéză despre sosirea a două detaşamente de trupe bulgare la Arabtabia, şi despre sosirea a două baterii.

De altă parte mĕsura luată de autorităţile bulgare, de a nu permite perssónelor, carĭ au paşapórte române, trecerea în Bulgaria, *a devenit adĭ o mĕsură aprópe generală* la tóte punctele mai însemnate ale frontierei principatului vecin.

*

Dumineca viitóre 20 Aug. st. v. c. se vor mai ţiné *meetingurĭ de protestare* în contra asasinilor bulgarĭ: în Iaşĭ, T.-Severin, Călăraşĭ, Urzicenĭ şi Curtea de Argeş. La Iaşĭ metingul este organisat de studenţĭ.

In tóte celelalte oraşe vor participa delegaţiunĭ din partea studenţilor.

*

Duminecă în Giurgiŭ se va oficia în biserica catedrală a oraşului un parastas pentru pomenirea patriotului Mihăileanu, după care se va ţine o întrunire de protestare.

Un comitet de iniţiativă a lansat un manifest în vederea acestei întrunirĭ.

Situaţiunea în Bulgaria.

Diarul grec din Atena „*Neologos*“ publică următórea importantă corespondenţă din Sofia:

Purtarea României după asasinarea lui Mihăileanu a produs mirare în Sofia. Bulgariĭ n'au credut, că Românii vor împinge lucrurile aşa departe, pentru-că a fost ucis un om. Bulgarii aşa s'au dedat cu asasinatele, încât se miră adĭ de susceptibilitatea Românilor. De câţĭ-va anĭ s'au comis fórte multe asasinate politice, începĕnd cu acela al lui Vulcovicĭ, agentul diplomatic al Bulgariei la Constantinopol şi sfĕrşind cu acela al deputatului Tzakanov, care a fost ucis înainte cu câte-va dile. Sĕ nu credeţĭ însĕ, că Bulgariĭ nu vréu de loc rĕsboiul. Aceştĭ ómenĭ sunt aşa de cuprinşĭ de pofta de acţiune, sunt aşa de vanitoşĭ, încât numai o bătaiă strajnică i-ar puté corege pentru viitor. Numai ierĭ un diar bulgar scria, că guvernul trebue sĕ profite de ocasiune, spre a-i declara rĕsboiŭ României şi a-i lua Dobrogea.

Majoritatea poporaţiunii bulgare este pentru rĕsboiŭ. Pressa dă sfat guvernului de a se apĕra cu vigóre pentru demnitatea ţĕriĭ. Adevĕrul este, că guvernul bulgar nu a privit cu ochĭ rĕi incidentul petrecut. Situaţiunea internă a ţĕrii a devenit fórte critică din causa luptelor desperate ale oposiţiei şi din causa greutăţilor, de care a dat aplicarea legei asupra dijmelor. Sunt cu sutele ţĕranii, carĭ au fost judecaţĭ de consiliul de rĕsboiŭ, pentru-că s'au resculat. In acéstă situaţiune ocasiunea a fost fórte binevenită pentru-ca atenţiunea sĕ fiă îndreptată asupra pericolului esterior. Armata din primele dile ale conflictului a dovedit înclinare pentru rĕsboiŭ şi s'a dat ordin şefilor regimentelor dunărene, de a opri pe soldaţii şi oficerii bulgarĭ sĕ trécă în România, pentru a nu provoca scandal. Singurul lucru, care împedecă guvernul bulgar de a primi lupta, va fi numai lipsa de banĭ, magazinele militare fiind pline şi armata bine echipată.

Paralel cu acţiunea guvernului de a-şĭ pregăti forţele militare, lucréză şi comitetele secrete. O circulară secretă a fost espedată de comitetul central tuturor sucursalelor, ordonându-le sĕ dea tot sprijinul lor personal şi material în favorul luptei.

Tendinţa rĕsboinică a Bulgarilor se manifestă într'un mod sĕlbatic, care te surprinde — şi eu aşĭ voi sĕ fiă rĕsboiŭ, pentrucă numai acesta ar fi singurul mijloc de a învĕţa minte pe acestia.

Intâlnirile dilnice ale representantului Rusiei cu primul ministru bulgar, sunt comentate de opiniunea publică ca încurajatóre pentru rĕsboiŭ.

Starea lucrurilor în China.

După întrarea trupelor aliate în Peking, se părea un moment, că starea lucrurilor în China s'a mai îmbunĕtăţit. Adevĕrat, că Chinesii n'au mai desfăşurat de atuncĭ vr'o resistenţă mai mare. Ei s'au retras din punctele ameninţate de aliaţĭ. Cu tóte acestea a fost, dice-se, o luptă însemnată lângă *Tesu*, unde armele chinese a suferit o mare înfrângere. In lupta dela Tesu a cădut un prinţ cu numele Tuan şi 1500 Chinesĭ, ér pe ceilalţĭ i-au gonit Japonesii din provincia Cili.

*

Pe când însĕ în Peking şi împrejurime este linişte, în China de miadă-di se petrec lucrurĭ însemnate. Acolo începe sĕ ia aripĭ rĕscóla chinesă, ameninţând pe strĕinĭ.

In *Shanghai* este mare mişcare printre Chinesĭ din pricina, că tot mereu se transpórtă acolo trupe strĕine.

Aceeaşĭ nelinişte domnesce în *Hongkong*, *Amoy* şi în alte oraşe de pe ţĕrmul mării, fiind-că Japonesii, sub pretext că vréu sĕ apere pe strĕinĭ, au debarcat în Amoy numĕróse trupe, cu totul independent. Oraşul Amoy stă faţă 'n fată cu insula Formosa, care este posesiune japonesă. Aşa-dér pe oraşul Amoy şĭ-au pus Japonesii ochii şi pe ţînuturile dimprejur, tot aşa cum Anglia şĭ a împlântat piciorul în Shanghai, ér Rusia în Mandsuria.

Pasul acesta al Japoniei a deşteptat gelosia celorlalte puterĭ, carĭ încă îşĭ trimit trupe la Amoy, ca sĕ împiedece acţiunea separată a Japoniei. Şi e curios, că Anglia este cea dintâiŭ, căreia nu-i place, ce fac Japonesii.

Se vede dér şi de aicĭ, că între marile puterĭ încetéză solidaritatea, pe dată-ce vin în considerare interese speciale.

*

Intr'aceea foile din Londra publică scirĭ, după carĭ diplomatul chines Li-Hung-Ciang şi alţĭ vice-regĭ făuresc şi trimit mereu memorande împĕratului, în care îl sfătuesc cum sĕ facă pacea. Ba „Times“ crede a sci, că negocierile de pace se vor începe peste câte-va dile.

La Washington se afirmă, că agentul rusesc ar fi propus, ca trupele aliate sĕ iese din Peking îndată-ce strĕinii vor fi în siguranţă. In cercurile diplomatice americane se presupune, că America apróbă proiectul acesta. Ba se susţine chiar de foile din Londra, că după un lung consiliu de miniştri în Washington, guvernul american ar fi decis, sĕ adreseze puterilor interesate rugarea, de a încheia pace cu China.

*

Din mulţimea acésta de faime şi scirĭ, fórte cu greu s'ar puté cineva orienta asupra stării adevĕrate a lucrurilor. Pare mai mult probabil, că rĕsboiul acesta va avé încă de aicĭ încolo peripeţii şi încurcăturĭ marĭ şi că el nu se va sfîrşi încurênd.

Luptele din Transvaal.

Peste o lună se împlinesce anul de când bântue rĕsboiul din Africa-sudică.

Nu vom face aicĭ o revistă generală asupra desfăşurării dramei sângeróse, ce se jócă de atâta amar de vreme în Transvaal. Vom reîmprospĕta însĕ faptele mai recente.

---

sului de putere mai peste tot se ivesce şi face amar simţit — *prin cei de sus*, cei de sórte ridicaţĭ în fruntea societăţilor; fie cele bisericescĭ, séu cele lumescĭ!

Etă un *blăstĕm pe capul neamului omenesc!* Spre nefericirea şi celor de sus, şi celor de jos!!

In lumea creştină, *Grecii* cei dintâiu şi până în diua de astădĭ au escelat ca speculanţĭ ai Bisericei; dér nicĭ *Latinii*, anume din seculul al cinci-lea şi şése-lea, dela căderea Imperiului roman apusean, *n'au fost mai buni;* au şi păţit'o şi unii şi alţii.

Tot cu scopul mai vêrtos, de a domni peste cât mai multe popóre, esploatându-le, resp. făcênd pe sprijinitorii tiranilor lor, — Grecii în Orient pe *Latinĭ* i-au slăbit tot mereu, până sĕ-i cutropéscă în seculii VII şi VIII; în Occident în seculii XV, XVI şi XVII Anglii lui *Wicliff*, Boemii lui *Huss*, apoi Germanii lui *Luther* şi *Calvin* i-au atacat şi vătĕmat cumplit; şi, nu mai puţin, *Svedii* şi *Maghiarii;* éră pe *Grecĭ* şĭ-au scututurat din spinare mai întâiu Bulgarii fraţilor Constantin (Ciril) şi Metod în sec. IX; ér apoi *Sêrbii* Nemanescilor în seculii XIII şi XIV, sprijiniţĭ şi unii şi alţii de Românii din Balcanĭ, carĭ şi ei simţiau amar cânia grecéscă în Biserică; la urmă, în modul lor şi Muscalii; ca de încoronare a resbunării, Românii părăsind consorţiul slav, tot asemenea apăsător şi prin abus împedecător în vieţa şi desvoltarea naţională.

Cine în acest lung şi consecinte şir de date istorice nu va vedé procesul şi icóna sorţii, — chiar sórtea *Vameşilor* şi *Fariseilor* în Biserica lui Christos! Totuşĭ Vameşii şi Fariseii n'au perit, fruntaşii societăţilor nu s'au înţeleptit, nicĭ moralisat! Ba par'că s'au mai sporit séu înrĕit! séu că dóră, prin cutezare órbă, ies tot mai mult la ivélă!

Orĭ cum ar fi, progres în moralisare nu se face. Dér sĕ mergem mai departe.

Meritul cel mare, cel incontestabil al *uniunei bisericescĭ la noi*, e şi rĕmâne: *Virtutea şi firmitatea*, fie fost şi acésta *instinctivă*, séu intelectuală, prin care primii şi principalii aderinţĭ ai ei, la rêndul lor, morţiş au susţinut şi apĕrat *Ritul şi datinele străbune orientale*, adecă *naţionale*, le-au susţinut prin grea luptă, cu marĭ sacrificii, chiar cu *martiriŭ!*

Drepţĭ şi sincerĭ sĕ fim. Acelei grele lupte şi întru cât ea s'a urmat şi se urméză ocasionalminte cu o prudentă ambiţiune şi *nobilă rivalitate naţională* — de *uniţĭ* şi de *neuniţĭ*, — *avem a mulţămì conservarea nóstră naţională şi modestele progrese, ce de 200 de anĭ* încóce am putut realisa în ciuda tuturor contrarilor esistinţei şi prosperării nóstre naţionale.

Acesta e *adevĕratul adevĕr*, ce reiese din Istoriă; acestui adevĕr sĕ ne închinăm, din el sĕ învĕţăm, şi vom ajunge la convingerea, că tóte câte favorurĭ şi beneficii ni-s'au îmbiat şi chiar conces de către strĕinĭ, din politică s'au făcut, cu reservaţiunea mentală *de a ni-se retrage érăşĭ*, când politica va poftì; ér tóte câte bune am putut realisa şi păstra, şi le mai avem, numai prudenţei nóstre şi firmităţii caracterului nostru naţional avem a-le mulţămì.

Dér — sĕ mergem mai departe.

Mulţimea, *miile de nobilĭ Valachĭ* din seculii XIII, XIV, XV, XVI şi XVII, putemicĭ şi bogaţĭ, mai toţĭ au perit, prefăcêndu-se parte mare în aprigĭ contrarĭ ai causei poporului nostru, şi ei au perit tocmai — *făcêndu-se cei din Bănat catolicĭ*, dic *catolicĭ-papistaşĭ, şi nu „uniţĭ“*, uniune poporală şi individuală, cu concesiunĭ rituale-naţionale, pe acel timp neesistând, ci *catolicĭ*, în urma stăruinţelor pontificiale, conform edictului regelui *Ludovic I* dela 1366, şi a legilor regelui *Sigismund* dela 1428;

După căderea Pretoriei în mânile Englesilor, o mare descurajare cuprinse pe Burĭ. De-abia câţĭ-va generalĭ le mai rĕmase, între aceştia Botha, Dewett, Delarey şi Olivier. Englesii s'au pus cu tot-adinsul sĕ-i nimicéscă şi pe aceştia, desfăşurând o activitate enormă.

Dér Englesii s'au înşelat binişor în calculul lor. Cam dela începutul lui Iunie Burii îşĭ recâştigară încrederea în forţele proprii şi reîncepură şi ei activitatea lor de mai înainte. Pe la sfîrşitul lui Iunie generalul bur Dewett era încunjurat de trupele a doi comandanţĭ englesĭ, carĭ ḑile întregĭ s'au hărţuit cu el, fără însĕ a dobêndi vre-un succes. Dewett a făcut, ce a putut, până când în fine i-a succes sĕ scape din cursa, ce i-s'a pus. Cam tot pe atuncĭ Englesii au fost bătuţĭ de Botha chiar lângă Pretoria.

Dewett ajunge se fiă însĕ din nou împresurat de 12,000 de Englesĭ pe la începutul lui Iulie, însĕ scapă norocos şi-şĭ continuă drumul. El apare aḑĭ icĭ, mâne colo, încurcând şi zăpăcind pe generalii englesĭ.

Tot pe atuncĭ Englesilor le dă mult de gândit şi alt general vitéz al Burilor, Delarey. El atacă în diferite rêndurĭ linia de aprovisionare englesă şi ţine piept cu lordul Methuen, care în cursul acestui rĕsboiŭ a sfeclit'o de repeţite-orĭ.

Cu începutul lunei August încep érăşĭ gónele generalilor englesĭ după comandanţii burĭ. Mai mult decât toţĭ era luat la gónă érăşĭ Dewett. Pe când Delarey bate garnisóna englesă din Elands-River, ér Christian Botha dă un frecuş lui Buller, incomparabilul Dewett este prins într'un cerc format din trupele lui Methuen şi Kitchener. Generalissimul Roberts însărcină pe Methuen sĕ păzéscă un vad; îl şi păzesce bine, dér ce i, că pe când îl păḑia, Dewett trecuse rîul la cincĭ-ḑecĭ chilometri mai sus şi se unesce cu Delarey.

Acum vine ce vine. Pe când Roberts nu se aştepta, ca Burii se fiă în stare a mai susţine rĕsboiul, şi pe când îi declara de nimicițĭ cu desĕvîrşire, étă că forţa lor de resistenţă apare în poporţiile de mai înainte, vitejia lor nu este cu nimic mai scăḑută, decât la Paardeberg, şi puscile lor ţintesc tot aşa de minunat ca la Tugela. Botha şĭ-a adunat pe toţĭ vitejii sĕi în partea rĕsăriténă a Transvaalului pe un platou înalt între Belfast şi Machadodorp. Aicĭ se aflau şi preşedinţii Krüger şi Steyn.

Roberts alérgă acum aicĭ cu 30,000 şi în ḑilele de 24, 25, 26 şi 27 August se dau lupte însemnate. Primele atacurĭ ale Englesilor n'au reuşit însĕ şi Roberts caută sĕ facă încercărĭ cu vechia lui tactică, de-a încunjura adecă cu cavaleria aripile Burilor. Dér nicĭ acéstă încercare nu reuşesce, căcĭ Burii luptă vitejesce. In fine îi succede lui Buller se ocupe oraşul Machadodorp, de unde Burii se retrag pentru a evita un pericul. Ei s'au aşeḑat într'un loc, unde cavaleria englesă nu-i póte urmări. Insu-şĭ lord Roberts ḑice, că greutăţile terenului sunt aicĭ fórte marĭ. Cavaleria nu póte strĕbate prin pădurile de-acolo sĕlbatice, în carĭ iarba e înaltă de-un stat de om, aşa că pedestraşul engles nu póte vedé înaintea lui la ḑece paşĭ. Mai sunt apoi legion de şerpĭ veninoşĭ, lei şi tigri şi alte sĕlbătăciunĭ, carĭ încă vor da de lucru Englesilor.

Ţinutul acesta se întinde aprópe în tótă partea de miaḑă-nópte-rĕsărit a Transvaalului. Se ḑice, că Burii de aceea vréu sĕ susţină aicĭ lupta, ca sĕ nu lase pe Englesĭ peste iérnă a întra în acest ţinut. Ei vor sĕ continue lupta până la începutul verii, când apoi vor lăsa de bună voiă pe Robarts sĕ între în acest ţinut primejdios.

Scirile mai nouĕ spun, că *Dewett*, care s'a retras spre Oranje, a dobêndit un nou succes asupra Englesilor. O telegramă din Capstadt spune, că el a prins un tren engles, în care se afla 1,600,000 francĭ şi 30,000 uniforme.

Aşa stau de-ocamdată lucrurile în Transvaal.

Iubileul Sultanului.

D. Alex. Marghiloman, ministrul afacerilor strĕine, a plecat împreună cu d. locot.-colonel Georgescu şi cu persónele, care'l însoţesc, prin Constanţa la Constantinopol.

Escelenţa Sa Kiazim-bey, ministrul plenipotenţiar al Turciei şi cu Azarian Efendi, comisarul turc în comisiunea dunăreană, insistând cu o estremă amabilitate sĕ-l însoţéscă până la îmbarcare, au plecat cu ministrul de esterne până la Constanţa.

Domniile lor au prânḑit pe bordul vasului „Regele Carol" înainte de a-şĭ lua rĕmas bun dela ministrul de esterne.... La prânḑ au mai fost invitaţĭ telegrafic comandantul diviziei din Dobrogea, comandantul garnisónei Constanţa, căpitanul portului, prefectul şi primarul din Constanţa, comandantul crucişătorului „Elisabeta", d. comandant Cóndă, care însoţesce misiunea pe bord până la Constantinopol şi d. Rîmniceanu, sub-directorul căilor ferate. In Kovak s'a urcat pe bordul vasului „Regele Carol" generalul de diviziă Djelad-paşa, care este ataşat pe lângă persóna ministrului de esterne.

SCIRILE ḐILEI.

19 August v.

Visitaţiunĭ canonice. I. P. S. Sa Metropolitul *Ioan Meţianu* va face o visitaţiune canonică la *Sebeşul-săsesc* (în 23 Septemvrie) şi la *Poiana* lângă Sibiiu (30 Septemvrie).

Alegerea de profesorĭ la şcólele centrale române din loc, ce s'a ţinut Lunea trecută din partea Eforiei şcólelor, a avut ca resultat reangajarea tuturor profesorilor tinerĭ şi angajarea din nou a d-lui Marcu Jantea, teolog absolut şi absolvent al facultăţii filosofice din Budapesta.

Gónă după tricolor. Se întêmplă aprópe ḑilnic, că gendarmĭ şi poliţiştĭ când vĕd la vr'un Românaş de ai noştri tricolorul nostru naţional, alérgă nebunĭ după el sĕ li-l răpéscă. Aşa i-s'a întêmplat în 20 August şi unui copil de 13 anĭ al zidarului român Ioan Nedelcu din Chisetcu, care avea o pantlică tricoloră, ce şĭ-o cumpĕrase băiatul la têrgul din Budinţĭ. Vĕḑêndu-l nisce gendarmĭ, au alergat după el, l'au prins şi i-au luat pantlica tricoloră.

G. Dem. Theodorescu profesor la liceul „Mateiŭ Basarab", fost ministru de instrucţiune publică, a rĕposat alaltă séră la Bucurescĭ în etate de 50 de anĭ. Theodorescu a făcut parte odinióră din grupul Vernescu. El a publicat scrierĭ didactice şi istorice de valóre. Ca folclorist el a întreprins şi terminat o frumósă operă, culegerea sa de „Poesii populare", fórte completă, bine clasată şi însoţită de escelente notiţe.

Alte procese de pressă. „Tribuna" din Sibiiu scrie, că conducĕtorul tipografiei sale, a fost citat la judele de instrucţiă din Sibiiu, care i-a comunicat, că are sĕ rĕspundă ca editor pentru alte 7 articule publicate anul trecut, anume: „Procesul fondului Iancu" (Nr. 257 din 1899), „Fondul lui Iancu" (Nr. 258 an. tr.), şi „Procesul fondului Iancu"; érăşĭ „Procesul fondului Iancu" (Nr. 259), „Limba statului" (Nr. 260), „Dreptul nostru" şi „Cine a fost haramia vezér" (Nr. 261 din anul trecut). Conducĕtorul tipografiei a declarat, că nu primesce rĕspunderea pentru articule împrocesuate, fiind-că nu el este rĕspunḑĕtor pentru editura fóiei, ci redactorul responsabil. S'a luat proces verbal.

Societatea Tudor Vladimirescu. S'au pus basele unei noue societăţĭ numite *Tudor Vladimirescu.* Acéstă societate este a vênḑĕtorilor oltenĭ, urmărind scopul de a înlătura pe *Bulgarĭ* din comerciul de zarzavaturĭ. Societatea va lua mĕsurĭ, ca sĕ înfiinţeze mai multe grădinării de zarzavaturĭ la marginea Bucurescilor şi sĕ facă o concurenţă sdrobitóre Bulgarilor.

Adunare amânată. D-l *I. Traila,* directorul despărţĕmêntului Oraviţa al Asociaţiunei, anunţă, că adunarea cercuală a acelui despărţĕmênt, convocată pe 2 Septemvre, n. c. la Sasca m., *s'a revocat până la luarea altor disposiţiunĭ.*

Venitul porturilor române. După relaţiunile venite dela ministeriul de finanţe, venitul porturilor din ţéră pe luna Iulie, din taxa de jumĕtate la sută şi cheiagiu, este de 313,231 lei 64 banĭ. Faţă cu încassările efectuate în luna corespondentă din anul 1899, *venitul porturilor au dat un plus în anul acesta de 224.331 lei 64 banĭ.* Porturile dela carĭ s'a încassat mai mult anul acesta sunt: Vârciorova, Calafat, T.-Măgurele, Zimnicea, Giurgiu, Olteniţa, Călăraşĭ, Gura Ialomiţei, Brăila, Galaţĭ, Sulina, Constanţa şi Cernavoda. S'a încassat mai puţin ca anul trecut dela porturile T.-Severin, Tulcea şi Silistra-Nouă.

Nou sat românesc. In judeţul Tulcea (Dobrogea) a fost inaugurat un nou sat căruia i-s'a dat numela de „Floriile".

Petrecere ardelenéscă în Bucurescĭ. Ni-se scrie din Bucurescĭ: Marţĭ séra 15 Aug. a. c. (Adormirea Sf. Marii) societatea „*Culturală*" a Românilor transilvănenĭ din comuna *Merchiasa,* aflătorĭ în Bucurescĭ, a organisat un mare bal popular în sala „*Dacia*". Balul a succes fórte bine şi peste aşteptarea tuturor. A asistat un public numĕros şi ales şi s'a petrecut admirabil până în dorĭ de ḑi, în cântecul a douĕ musicĭ, una militară şi alta naţională, carĭ esecutau cele mai plăcute arii. Societatea „*Frăţia*" a fost representată prin d-l Ignat Mircea şi alţĭ membri din Comitet, asemenea şi celelalte societăţĭ ardelenescĭ, încurajând astfel pe sora lor mai tînĕră „*Culturală*", care condusă cu multă pricepere de d l *A. Creţu* preşedintele ei, realiséză frumóse succese. Intre scopurile, ce urmăresce acésta societate este şi înfiinţarea de bibliotecĭ populare în comuna Merchiasa şi alte comune românescĭ din Transilvania, după cum fondurile le vor permite, şi ajutorarea elevilor lipsiţĭ de mijlóce, — la învĕţătură şi meseriă. Felicitând din suflet pe iniţiatorii acestei nouĕ societăţĭ şi în special pe d-l *Creţu,* care-'şĭ pune tot devotamentul sĕu pentru înflorirea societăţii, precum şi pe ceilalţĭ membrii zeloşĭ din comitet, — dorim, ca Dumneḑeu sĕ le ajute pentru ajungerea cât mai grabnică a idealului, ce urmăresc. — *S.*

Magazii de reservă în România. Cu bucuriă vedem, că şi pentru poporul ţĕrau din România au început a se înfiinţa magazine de bucate, cărora însĕ fraţii noştri de dincolo le ḑic „*magazii de reservă*". Un început frumos au făcut în privinţa acésta harnicii locuitorĭ din comuna *Perişor* în judeţul Dolj. Avênd în vedere, că seceta din anul trecut a făcut pe mulţĭ sĕ simtă lipsa de hrană şi au ajuns pe mâna unor speculanţĭ nemiloşĭ, s'au hotărît se înfiinţeze pentru comuna Perişor douĕ pătule marĭ cu spesele lor, ér administrarea acelor pătule o încredinţéză unui comitet de 10 persóne alese de locuitorĭ. Un membru din comitet sĕ fiă obligat a ţiné douĕ registre, adecă unul cu recipisă, din carĭ sĕ se libereze chitanţe când ţĕranii depun porumb (cucuruz), ér altul de partiḑĭ, ca sĕ se vadă cât a depus fiă-care sătean. Cu acest chip vor scăpa de cămătarĭ, căcĭ se vor puté împrumata dela societate numai cu îndatorirea, ca în tómna viitóre sĕ pună porumbul la loc. Intre cei ce au făcut acest f umos început, se află şi d-l Nic. Pinţoiŭ, comerciant în Perişor.

Cununii. D-l *Florea Pârvu* şi d-ra *Elena I. Puffu* se vor cununa mâne, Duminecă în 20 August v., în biserica Sf. Nicolae din Prund.

ér cei din *Transilvania* şi *Partes,* tăcêndu-se unii *Calvinĭ,* alţii *Catolicĭ,* toţĭ numai de dragul *domnitorilor şi al domniei peste popor!*

Dovadă eclatantă, că — *nu religiunea prin sineşĭ,* nicĭ cea ortodocsă, ***nicĭ cea catolică este***, care salvéză naţionalitatea şi cultura şi esistenţa naţională a poporului.

In *Croaţia,* Valachii cei cu merite şi privilegii domnescĭ colosale, au perit ca vai de ei, prin *catolisarea lor* parte cu forţa, parte prin înşelăciune — pe la 1640; Biserica şi mănăstirea lor *Marcea* prefăcută fiind în şcólă *romano-catolică,* întocmai cum astăḑĭ şovinismul maghiar încércă asemenea scop prin scólele aşa numite „*comunale*" şi cele „*de stat*".

In *Istria* acelaşĭ scop a fost ajuns încă mai nainte, tot prin catolisare; adecă Românii slavisaţĭ.

Tot fapte positive, dovedite!

Ei bine; pe basa acestor date istorice positive, şi cu ajutorul îndreptăţitelor ipotese, eu cred, şi nu esit a o spune respicat, că: décă Pontificii romanĭ, cei-ce în seculii 12, 13 şi 14 cu tot zelul stăruiau *estirparea schismaticilor,* încă de pre atuncĭ făceau „*Valacho-Românilor*" dela Dunăre şi din Carpaţĭ şi Balcanĭ concesiunile şi favorurile, ce 500 de anĭ mai târḑiu făcură *Rutenilor,* apoi şi *Românilor,*—dér mai serios şi mai onest decât în Croaţia şi în Transilvania şi Ungaria prin *Kolonich,* — astăḑĭ Românii de bună sémă mai *una,* mai *compacţĭ* şi înaintaţĭ erau în cultura şi desvoltarea naţională, şi prin urmare mai respectaţĭ printre popóre, dóră chiar factorii politicĭ principalĭ în su-dostul Europei.

Nu-i vorbă, piedecĭ au fost, dér o piedecă principală a fost şi mai este şi astăḑĭ: lipsa de caracter naţional firm şi fics în fruntaşii poporului nostru, în cei uniţĭ, ca şi în cei neuniţĭ.

Incredinţez pe fraţii din Blaşiŭ, că nu *frasa* din „*România Jună*", şi nicĭ ceea, a celor apostrofaţĭ de dênşii, ci *lipsa de caracter firm, moral şi naţional,* la fruntaşĭ, a fost şi a rĕmas până în present *causa tuturor relelor,* tuturor scăderilor şi suferinţelor nóstre naţionale!

Firesce, şi acel fatal defect îşĭ are causa şi esplicaţiunea sa — tot după Istoriă. Dér despre acésta altă-dată, décă vom mai trăi şi ni-se va da ocasiune potrivită.

Am ḑis.

Bĕtrânul.

Unde şi câţĭ sunt Armânii?

Armânii din *Albano-Macedonia,* sunt împărţiţĭ în mai multe trunchiurĭ cu diferite numirĭ. In Macedonia, propriu disă, se găsesc în tot teritoriul mai numĕroşĭ în centru şi Est cătră graniţa bulgară şi cătră Salonic şi Seres, şi sporadic cătră Nord, în spre oraşele Scopia, Kalkandelen, Prizrend şi Cumanova. Puterea însĕ o forméză în acéstă parte *Bitolia,* care de jur împrejur e încunjurată de comune locuite de un mare numĕr de Armânĭ. Astfel sunt comunele: *Cruşova, Gopeş, Magarova, Târnova, Vlaho-Clisura, Nevcasta, Hrupista, Pisuderĭ* etc. Apoi se găsesc în oraşe şi comune apropiate de graniţa bulgară, prelungindu-se până la Salonic şi Seres, ca: *Guinaia de sus, Cociani, Melenic, Nevrocop, Drama, Alistrat Poroia, Seres, Salonic, Veria* şi alte multe.

Tóte aceste părţĭ sunt locuite de trunchiurile armâne: *Voscopolenii, Gramosteani, Vlaho-Megleniţii* şi în Nord *Ţărăpanii.*

Epirul e încă locuit de puternice masse de Armânĭ. Plecând dela Grebena, lanţul de Armânĭ se continuă cu micĭ întreruperĭ până în Tesalia. Toţĭ aceştia pórtă numele de *Epiroţĭ.*

Comunele cele mai însemnate sunt: *Avdela,* Perivole, *Grebena,* Băiasa, Turia, Meţova, *Săracu* etc. Armânii olimpienĭ, carĭ locuesc în jurul muntelui Olimp, au ca centre comunele: *Vlaho-Livadia, Cochinoplo, Caterina* etc.

— D-l *Ioan Mărginean* absolvent de teologiă şi d-ra *Ana Silaşi* se vor cununa Joi, în 6 Sept. n. c. în biserica episcopéscă gr. cat. din Gherla.

— In nr. 180 al diarului nostru a fost anunţată cununia d-lui Iosif *Stan* cu d-ra Gizela *Anderco* din Odorĕu. Despre d-l Stan s'a dis, că este absolvent de pedagogiă; acésta, după cum ni-se comunică acum, nu este corect, deóre-ce d-l Stan e absolvent de *teologiă*.

Necrolog. D-l *Alexiu Boier*, Român din Transilvania domiciliat în Fiume, şi vechiŭ abonent al diarului nostru, a îndurat o grea perdere prin mórtea micului sĕu fiiu **Alexiu**, care rĕposă în 13 August v. c. El a fost înmormêntat după ritul gr. or. — Condolenţele nóstre întristatului tată şi soţiei sale, Flora Anca, care încă e Româncă din Transilvania.

Avis glotaşilor. Magistratul orăşenesc din loc provócă pa toţĭ glotaşii, carĭ au servit activ, séu ca reserviştĭ de întregire la armata permanentă, la marină, la honvedĭ, orĭ la gendarmeriă, precum şi pe toţĭ carĭ nu au fost în serviciu activ militar şi în reserva de întregire, carĭ sunt provĕduţĭ cu certificate (roşii) pentru glóte, — ca în 25, 26 şi 27 Octomvrie n. c. sĕ se presenteze la poliţiă, eventual pot sĕ se anunţe şi în scris. Anume se vor anunţa: In 25 Oct. cei născuţĭ în anii 1858—1861; în 26 cei născuţĭ în 1862—1864, ér în 27 cei născuţĭ în 1865—1867.

Ciuma în Anglia. Din *Glascow* se telegrafézâ, că acolo a fost constatat oficial un cas de ciumă. Alte 11 casurĭ sunt în căutarea serviciului sanitar.

O esecuţiune în Pretoria. In 11 August v. a fost împuşcat în Pretoria locotenentul de artileriă indigenă Hans *Cordua*, acusat de călcarea cuvêntului de onóre şi de participare la complotul contra mareşalului Roberts. Cordua susţinuse, că a fost ademenit în complot de agenţĭ de poliţiă englesĭ. Inainte c'o di i-s'a comunicat lui Cordua, că s'a confirmat sentinţa şi că numai câte-va óre mai are de trăit. Preotul a stat tótă nóptea cu el. La óra 7 diminéţa temniţerul deschise chilia şi găsi pe prisonier gata. El merse cu bravură la locul de esecuţiune, în dosul închisorii, cu preotul alăturĭ de dênsul. *Cordua* nu arăta nicĭ o frică şi după cererea sa n'a fost legat nicĭ la ochĭ, nicĭ la mânĭ. Fără nicĭ un ajutor se aşedă pe scaunul întors cu faţa spre zidul grădinei, îşĭ încrucişă braţele şi dise cu rĕcéla căpitanului Barchard, că e gata. Păzitorii se depărtară de el şi apoi resună ordinul aspru al căpitanului *foc*! Atuncĭ pătrunseră în corpul locotenentului cele dece glónţe, el ridică braţele în sus şi cădù mort. Cordua, acésta victimă a rĕsbunării englese, fù îngropat chiar lângă scaunul pe care şeduse.

Emigranţii într'un an la America. Statele-Unite publică darea de sémă asupra numĕrului de streinĭ, ce le-au năpădit dela 30 Iunie 1899 până la 30 Iunie a anului de faţă 1900. Au mers în New-York singur în acest an 341.711 streinĭ, adecă cu vre o 100.000 mai mulţĭ ca în celalalt an. Cei mai mulţĭ au mers din Italia: aprópe 100.000. După Italienĭ vin Jidovii de peste tot locul: Jidovĭ au mers 45 000, Polonĭ 37.000, Slovacĭ 25.000, Irlandesĭ 25.000, şi apoi din Ungaria peste 10.000, şi din alte ţĕrĭ cifre mai micĭ. Litvanĭ 9000, Croaţĭ-Slavonĭ 8000, Finĭ 6000, Englesĭ 4000, Grecĭ 3000, Rutenĭ 2000, Cehĭ-Moravĭ 2000, şi în sfîrşit Francesĭ sub 2000, de unde se vede, că Francia e ţéra, în care ómenii se simt mai mulţumiţĭ şi simt mai puţin lipsa de a lua lumea în cap, ca sĕ-şĭ câştige bruşul de pâne.

La recrutarea armatei franceze în 1899, s'au constatat următórele date statistice: Au fost 15,018 analfabeţĭ, (carĭ nu sciu nicĭ ceti, nicĭ scrie); 4147, carĭ au sciut sĕ numai sĕ cetéscă; 37,248, carĭ au sciut sĕ cetéscă şi sĕ scrie; 245,137 au avut cursul primar; 4717 au avut maturitatea cursului primar; 6377 bacalaureaţĭ. La 11,884 nu s'a putut constata gradul instrucţiunei. Statura mijlocie a fost de un metru 646 milimetri şi a fost superióră anului trecut.

Un lup sfăşiat de un flăcău. Intr'o séră la 30 séu la 31 Iulie un lup turbat dădea târcóle pe lângă nisce vite dela casa moşiei d-lui I. Poenaru-Bordea din comuna Pribegĭ, judeţul Ialomiţa, şi la un moment dat a sărit la nisce cai. Servitorul Ioan Ştefan Roşianu s'a dus sĕ vadă, ce este.

Când servitorul a ajuns în apropiere de cai, de-odată s'a pomenit, că lupul îi sare în piept. Fiind un flăcău voinic, n'a cădut jos când lupul a sărit asupră-i şi a încercat sĕ pue mâna pe grumadii lupului, spre a-l strînge de gât. S'a început atuncĭ o luptă gróznică între flăcău şi lup, al cărei sfîrşit din fericire a fost triumfător pentru flăcău.

Apucând bine pe lup de céfă, Ion Ştefan Roşianu l'a trântit jos, şi pe când striga ajutor, lupul încercând sĕ-l musce, flăcăul l'a apucat de fălcĭ şi i-a rupt falca de jos împreună cu limba. Lupul răgnea în acest timp într'un mod îngrozitor şi decă flăcăul ar fi avut un moment de slăbiciune, de sigur, că l'ar fi costat viaţa. Ion Ştefan lovea pe lup în cap cu pumnul drept, cât putea mai tare, spre a-l ameţi, spune el acum.

Doi muncitorĭ audênd strigătele lui Ion, îi alergară în ajutor şi dădură lupului în cap cu sapele lovitura de mórte.

Ion Ştefan Roşianu era scăpat, după ce se luptase aşa de eroic cu lupul. El are o mică rană la piept, lângă gât, făcută, nu se scie sigur, de vre-o muşcătură a lupului, orĭ de vre-o sgărietură. De-asemenea este uşor sgăriat la mânĭ.

Ion Ştefan Roşianu se află de dece dile în cura institutului antirabic din Bucurescĭ şi singur a făcut istorisirea luptei, ce a avut cu lupul. El a fost inoculat şi va mai sta în institut încă 12 dile. Cei doi ţĕranĭ, neavênd nicĭ o rană séu sgărietură, n'au fost reţinuţĭ în institut.

Voinicul flăcău este în afară de orĭ-ce pericul.

Dela representanţa comunei Braşov. Intre obiectele, ce-s'au discutat în adunarea generală de Mercurĭ a representanţei oraşului nostru a fost de mai mare însemnătate acela privitor la numele oficial, care sĕ-l pórte în viitor oraşul.

In puterea legei pentru numele localităţilor, tóte comunele au dreptul sĕ se pronunţe pentru numirea, ce vor sĕ o pórte. Comisiunea însărcinată de guvern cu stabilirea numelor comunelor a decis, ca în viitor oraşul nostru sĕ pórte numele oficial „*Brassó*“. Adunarea de Mercurĭ însĕ s'a pronunţat pentru susţinerea numelui german al oraşului, care este istoric şi a fost întotdéuna folosit.

Adunarea a enunţat unanim, că „*doresce, ca acest oraş, fundat de Germanĭ şi locuit încă şi astădĭ de urmaşii lor, sĕ pórte şi în viitor numele* „***Kronstadt***“, ca nume oficial.“

Reuniune română de înmormêntare în Braşov.

O iniţiativă pe cât de folositóre, pe atât de dorită şi chiar necesară pentru poporul român din oraşul nostru s'a luat de către câţĭ-va fruntaşĭ ai bisericelor române gr. or. din Braşovul-vechiŭ, Braşov-Cetate, Scheiŭ şi de pe Tocile în înţelegere cu comitetele parochiale.

E vorba de înfiinţarea unei *reuniunĭ de înmormêntare*, a căreia lipsă era cu atât mai simţită, fiind-că neesistând până acum o reuniune română de acest fel în Braşov; o parte fórte însemnată din poporul nostru a alergat la reuniunĭ neromâne din localitate, unde în decursul anilor s'au înscris în numĕr fórte însemnat.

Imprejurarea acésta dovedesce, că poporul însu-şĭ a simţit şi simte necesitatea reuniunilor de acest fel şi s'a convins demult despre marile lor folóse. E de regretat, că nu s'a luat încă de atuncĭ iniţiativa pentru înfiinţarea reuniunei, ce are sĕ se facă acum. Sperăm însĕ totuşĭ, că ceea ce s'a negligiat în trecut, se va repara acum. Poporul nostru — nu ne îndoim — va înţelege, că este o datorinţă a sa de-a căuta sĕ-şĭ acopere însu-şĭ trebuinţele lui sub conducerea fruntaşilor din sînul sĕu.

Nu este ertat a ne lăsa îndĕrĕt, căcĭ ceea ce pot face alţii şi noi putem. Inceputul sĕ se facă şi resultatul este sigur, acésta ni-au dovedit'o până acum fraţii noştri din mai multe centre românescĭ, unde abia câţĭ-va anĭ li-au fost de ajuns pentru ca sĕ ducă nouĕle lor reuniunĭ de înmormêntare la o stare de înflorire, cum nu s'au aşteptat. Nicĭ noi n'avem cuvênt de-a ne îndoi de succesul dorit, numai voinţă sĕ avem.

De-aceea atragem deosebita atenţiune a Românilor braşovenĭ asupra apelului, ce-l publicăm mai jos şi le-recomandăm în interesul şi spre binele lor de a nu întârdia a sprijini acésta folositóre causă.

Étă apelul adresat de iniţiatorii reuniunei din vorbă:

A p e l.

Subsemnaţii representanţĭ ai bisericei nóstre gr. or. din Braşovul-vechiŭ, Braşov-Cetate, din Scheiŭ şi de pe Tocile venim a Vĕ aduce la cunoscinţă, că în conţelegere cu comitetele nóstre parochiale am luat hotărîrea, ca sĕ înfiinţăm şi aicĭ în Braşov o

„Reuniune română de înmormêntare“

prin care credem, că am réspuns unei lipse atât de mult simţite şi ne-am împlinit şi noi o sfântă datorinţă faţă de poporul nostru braşovean.

Reuniunea acésta este o întovărăşire a mai multor parochienĭ între sine, carĭ vreu sĕ se ajute reciproc când vre-unul din membrii ei e răpit de mâna crudă a morţii. Astfel dér scopul acestei Reuniunĭ este, ca sĕ întindă mână de ajutor grabnic, adecă, celor rĕmaşĭ sĕ le dea mijlócele de lipsă, ca sĕ-şĭ pótă înmormênta pe iubiţii lor rĕposaţĭ după tótă cinstea cuvenită. Este, dór, un lucru, la care trebue sĕ ne gândim cu toţiĭ, că adecă, suntem muritorĭ. Şi scim prea bine, în ce nĕcaz şi în ce lipsă mare rĕmâne o familiă, când cruda mórte a răpit pe unul din capii familiei, pe tata orĭ pe mama. Scim prea bine şi aceea, câtă durere şi câte lacrimĭ se varsă şi din causă, că cei rĕmaşĭ n'au nicĭ un ajutor din nicĭ o parte şi cât de amar e atinsă familia lor chiar şi din causa acésta a *lipsei de banĭ*.

Reuniunea de înmormêntare are acea nobilă chemare, ca sĕ întindă mână de ajutor celor lipsiţĭ şi, Dómne, câtă durere nu se alină şi câtă grije nu se delătură când în astfel de casurĭ de grea încercare le vine în ajutor şi le pune la îndemână suma de lipsă, ca sĕ-şĭ pótă plătĭ cheltuelile de înmormêntare şi sĕ le rĕmână ceva şi pentru alte trebuinţe neprevĕdute.

După ce am arătat, care e scopul acestei Reuniunĭ, venim în cele următóre a Vĕ arăta şi modul cum sunt alcătuite, şi anume:

Inainte de tóte se recere, pentru ca Reuniunea sĕ se pótă înfiinţa, sĕ aibă cel puţin 300 de membri. Fiă-care membru plătesce la întrarea lui o tacsă de 2 cor., ca tacsă de înscriere. Din suma acésta se vor acoperi cheltuelile de înfiinţare şi se va face un „fond de reservă“ pentru cheltuelĭ neprevĕdute. Afară de suma acesta membrii vor avea sĕ plătéscă, la fiă-care cas de mórte a vre-unui membru din Reuniune, o tacsă de 60 filerĭ. Tacsa acésta se va plăti până când se împlinesc 300 de

---

In fine mai sunt *Armânĭ şi în Albania propriu disă*, carĭ se mai numesc şi *Arvanito-Vlahi* (Albano-Vlahĭ), în care se cuprinde şi cei din Muzăchia cu centrul: *Berat* (Vilardi).

Rĕspândiţĭ peste tot se află *Armânii Farseroţĭ*, carĭ se disting prin frumseţă corporală şi prin bravură.

Asupra numelui, pe care îl pórtă, s'a dis, că ar veni dela *Farsala*, aceştia descindênd din legionarii lui Pompei. Numele lor însĕ după constatările făcute vine dela oraşul *Farsari*, care altă-dată era locuit de mulţĭ Armânĭ.

Ceea-ce e de remarcat este, că numai în trei locurĭ Armânii sunt în masse mai compacte şi anume: In comunele din jurul *Bitoliei*, în *Epir* şi în ţinutul *Muzăchiei* din Albania.

Mulţĭ însĕ, fórte mulţĭ, se află şi în tot masivul munţilor Rodop, ocupându-se cu păstoria.

Imprejurul Salonicului încă se află în numĕr mare, dér fórte amestecaţĭ cu Bulgarii şi espuşĭ la desnaţionalisare. Nevoile vieţii i-au făcut sĕ se rĕspândéscă peste tot. Nu esistă oraş fiă bulgăresc séu grecesc, séu albanez, care sĕ nu aibă cât de puţinĭ Armânĭ.

Cam câţĭ Românĭ sĕ fiă în Albano-Macedonia? Étă o întrebare, la care nu se póte aşa uşor rĕspunde! Avem o mulţime de ómenĭ în ţéră, carĭ se ocupă cu studii istorice, filologice, arheologice, şi cu tóte acestea nicĭ unul nu s'a gândit, ca sĕ mérgă sĕ vadă, ce e prin Macedonia! Savantul nostru profesor Haşdĕu, găsesce la scriitorii bizantinĭ arme pentru rĕsturnarea teoriilor rösleriene, şi nimenĭ nu se gândesce sĕ mérgă mai departe, sĕ cerceteze în Macedonia, esistenţa altor documente. Mănăstirile abundă în acte şi documente; monede romane se găsesc peste tot locul, ér pietrile cu inscripţiunĭ vechĭ, sunt întrebuinţate chiar la zidirĭ de case. Numai biblioteca din oraşul Moscopole câte cărţĭ conţinea, cărţĭ, carĭ acum se pot cumpĕra cu un *bună diua* de pe la locuitorii din părţile locului!

Apoi pentru studiul dialectului macedo-român, nimic nu s'a scris temeinic! Ce frumos esemplu ne oferă regretatul *Ioan Maiorescu*, care în dorinţa de a cunósce obiceiurile şi limba istriană a Românilor, a plecat într'o bună di în Istria şi a stat cât-va timp acolo, ca sĕ studieze dialectul.

Cine a scris despre Armânĭ? — Astădĭ nu cunóscem bine nicĭ localităţile din Albano-Macedonia, unde se află Românĭ, necum sĕ scim esact numĕrul lor! Grija acésta a fost lăsată pe séma strĕinilor, carĭ de cele mai multe orĭ intenţionat şi cu rea credinţă au micşorat prea mult importanţa elementului român. Statul român, când a început sĕ ajute cultura aromână în Macedonia, nicĭ n'a avut vreme sĕ-şĭ dea séma, că trebuia mai întâiŭ sĕ-şĭ facă un plan de acţiune, basat pe un studiu la faţa locului.

Tocmai în 1883, Radu Pătărlăgianu, se coborâ în Macedonia, şi după o scurtă călĕtoriă, întorcêndu-se face o descriere fără a atinge nicĭ o cestiune mai importantă relativă la viaţa Românilor. Il urmézâ apoi d. Burada, profesor la Conservatorul de musică din Iaşĭ, care a visitat pe Românii din tóte părţile. Abia la 1892 în lunile Iulie şi August, d. *Ioan S. Neniţescu* merge în Macedonia, şi ne dă în lucrarea sa „Dela Românii din Turcia europeană“ relaţiunĭ mai însemnate asupra Armânilor, decât predecesorii sĕi. D. Neniţescu se încércă chiar a face şi o statistică a Armânilor, basat pe cele în parte vĕdute şi pe informaţiunile primite dela profesorii d'acolo. Totuşĭ însĕ din causă, că d-sa, din diferite motive, n'a putut sĕ vadă decât o mică parte din comunele românescĭ, se pare că cifra de 1200,000 de Armânĭ pe care o dă, ar fi prea esagerată.

D. Weigand, distinsul profesor de filologie dela Universitatea din Lipsca, visitând cu de-amĕruntul întréga Macedoniă în mulţĭ anĭ, nu socotesce numĕrul Armânilor mai mare de 150,000. Evident însĕ, că d. Weigand, s'a înşelat, ceea-ce nu a lipsit sĕ o mărturiséscă însuşĭ, arătând greutăţile de care se isbesce cine-va, care ar dori sĕ facă statistica populaţiunilor din

casurĭ, adecă vor avé sĕ plătéscă pentru 300 de inşĭ.

Ajutórele, ce le va plăti Reuniunea, sunt socotite în modul următor şi anume:

După primul cas de mórte se va plăti un ajutor de 100 cor. 50 fil.; după al 2-lea 101 cor.; după al 3-lea 101 coróne 50 fil.; după al 4-lea 102 cor.; după al 10-lea 105 cor.; după al 20-lea 110 cor.; după al 50-lea 125 cor.; după al 100-lea 150 cor.; după al 200-lea 200 cor. şi după al 300-lea cas de mórte 250 cor.

De membri ai Reuniunei se primesce orĭ-ce cetăţén român din Braşov dela 20 până la 60 anĭ, bărbat séu femeiă, fără deosebire de starea lui socială. Se cere însĕ, ca sĕ fiă sănĕtos, om cinstit şi punctual în datorinţele sale faţă de Reuniune.

Tacsa de 60 filerĭ se va plăti în decurs de 3 ḑile dela însciinţare, ér în casurĭ deosebite se va aştepta încă două sĕptĕmânĭ.

Lucrările Reuniunei le va împlini un comitet de administrare, care se va alege de adunarea generală.

După ce se va împlini numĕrul de 300 de membri, toţĭ cei înscrişĭ se vor conchema la o adunare de constituire, care va avé sĕ alégă o comisiune pentru facerea statutelor şi sĕ conducă afacerile până la înfiinţarea Reuniunei.

Aducem tot-deodată la cunoscinţa tuturor acelora, carĭ vréu sĕ se facă membri ai acestei Reuniunĭ, că am pus la mâna celor 4 parochii din Braşov *liste de înscriere* şi anume:

In Braşov-Scheiŭ la d-nii *Gheorghe Navrea* şi *Sterie Stinghe* epitropĭ.

In Braşovul-vechiŭ la părintele *Iosif Maximilian.*

In Braşov-Cetate la d-nii *Ilie Savu* şi *Teodor Spuderca.*

Şi pe Tocile la părintele *Vasile Sfetea*, ér afară de aceste locurĭ se pot face insinuărĭ de primire în orĭ-ce timp şi la orĭ-care din membrii subscrişĭ.

Braşov, în 10 (23) August 1900.

Vasile Sfetea paroch, Dr. *Vasile Saftu* paroch, *Iosif Maximilian* paroch, *Ioan Suciu* învĕţător, *George Navrea* epitrop, *George Puiu* proprietar, *Corneliu Aisĕr* cassar.

O nouă volniciă unguréscă.

Din Câmpiă, August 1900.

Stim. D-le Redactor! N'ai crede, câte abusurĭ şi nedreptăţĭ se sĕvîrşesc între poporul nostru din partea celor dela putere, fără de-a fi date publicităţii, pentru-ca cel puţin sĕ scim, cum stăm şi ce lume albă ducem în epoca acésta de „drept, lege şi dreptate“ a lui Szell.

De curênd mi-a venit la cunoscinţă un cas revoltător de încălcare a dreptului nostru cetăţenesc, despre care mĕ mir mult, că deşi erau martorĭ mulţĭ Românĭ fruntaşĭ şi cu carte, nu s'a aflat unul, care sĕ-şĭ ia ostenéla de-a da la lumină monstruósele volnicii, cu carĭ suntem trataţĭ de unii slujbaşĭ unguresci de pe aicĭ.

Étă ce am aflat despre aşa ḑisa alegere de notar, ce s'a făcut în cercul Sân-Petru, constător din comunele curat românescĭ: Sân-Petru, Sân-Georgiŭ, Dâmbu şi Tuşin.

Alegerea s'a ţinut în 24 Ian., concurenţĭ au fost 8, dintre carĭ 4 Românĭ, 2 Ungurĭ şi 2 Jidanĭ. Candidaţii românĭ erau ómenĭ probaţĭ, cu cualificaţiune mult mai bună, ca ceilalţĭ concurenţĭ şi cu tóte acestea ce sĕ veḑĭ? Fisolgăbirĕul cercului Ormeniş, faimosul Vespremi, vine la faţa locului, *pe Românĭ îi şterge din candidaţiă*, deşi după art. de lege XXI din 1884 fisolgăbirĕul e obligat a pune în candidaţiă pe toţĭ concurenţii nepătaţĭ şi de-ajuns cualificaţĭ.

Dér legea pentru noi, se vede, nu-i hotărîtóre. Fisolgăbirĕul pune 3 candidaţĭ, 2 Jidanĭ şi un Ungur, pe Ungur îl face sĕ-şĭ dea abḑicerea şi aşa a rĕmas cu doi Jidanĭ, unul era vice-notar de mai înainte, celalalt un necunoscut din Ungaria. Vĕḑêndu-se Românii strîmtoraţĭ, au *renunţat la votare*, ér streinii în numĕr de 18 s'au grupat pe lângă jidanul vice-notar. Atuncĭ însĕ fisolgăbirĕul constrînse pe vice-notarul sĕ abḑică vrênd nevrênd.

Când fù la votare era în candidaţiă *un singur Jidan necunoscut* venit din Ungaria. Acum era sĕ încépă alegerea, membrii de încredere nu s'au găsit; chiar şi Jidanĭ nu numai Românĭ, au refusat „încrederea“ cu care voiau sĕ-i „onoreze“. S'au aflat însĕ în fine totuşĭ doi „Valahĭ“, dintre carĭ unul e medic de cerc, Dr. I. Uilăcan, de care ca slujbaş mai puţin avem sĕ ne mirăm, ér al doilea era preotul lacom de ciolane Colceriu din Dâmb, ambii au primit sĕ fie bărbaţĭ de încredere ai — Jidanilor. De nu erau ei, ca sĕ salveze pe duşmanii noştri, alegerea nu se putea ţiné. Astfel însĕ s'a ţinut; din 41 alegĕtorĭ, numai 14 au votat şi aceştia toţĭ pentru favoritul solgăbirĕului. Astfel în contra voinţei majorităţii alegĕtorilor a fost ales jidanul Ihasz Lipot.

Românii de bun simţ în contra acestei nedreptăţĭ au înaintat recurs la vice-şpanul comitatului Cojocnei, fiind subscris de 22 inşĭ, dér ce rĕspuns au primit? — „A választás helyben hagyatik“ (Alegerea se aprobă).

Astfel Românii cercului din cestiune au un fisolgăbirĕu fanatic, care de origine şi după cum îl arată faptele de sigur e Jidan, *notarul şi scriitorul sunt asemenea jidanĭ*, la oficiul pretorial din Ormeniş şi Mociu majoritatea sunt aşişderea *Jidanĭ.*

Plină-i ţéra de Jidanĭ. Aicĭ e adevĕrata lume a lui „Pap János“. Sĕrmanĭ Românĭ, voi suportaţĭ atâtea sarcinĭ, ér dreptate nicăirĭ.

X.

Un proces de „agitaţiă“.

In 16 şi 17 August n. c. s'a pertractat la Elisabetopole comit. (Tôrnava mare) un proces, ce a fost intentat în contra d-lui Patrichie *Pintea*, tînĕrul preot din Paloş, pe cuvênt, că ar fi agitat în contra naţiunii maghiare şi a autorităţii publice.

Lucrul adecă s'a petrecut astfel:

Fiind-că preotul de mai înainte n'a îngrijit cum se cuvine de şcóla română confesională, autorităţile administrative au profitat de ocasiune şi au înfiinţat în Paloş o şcólă comunală unguréscă ajutorată de stat, avêndu-se ca scop, firesce, nimicirea şcólei române confesionale, care a şi fost declarată ca desfiinţată.

Vrednicul preot Pintea vĕḑênd acésta, a început cu tótă sirguinţa sĕ lumineze poporul prin cuvêntărĭ ţinute la tóte ocasiunile. Succesul bravului preot a fost atât de îmbucurător, încât — după ce luà mĕsurĭ pentru ridicarea unei nouĕ şcóle potrivite şi cu doi învĕţătorĭ — făcù, ca toţĭ părinţii sĕ-şĭ dea copiiĭ, în numĕr de vre-o 150, la şcóla confesională, aşa că şcóla comunală a rĕmas fără şcolarĭ şi a trebuit sĕ fiă închisă, ér cei doi învĕţătorĭ, I. *Bănuţiu* şi I. *Stoica*, carĭ fuseseră angajaţĭ la şcóla comunală, şĭ-au perdut postul şi au rĕmas pe drumurĭ.

Vrênd sĕ-şĭ rĕsbune şi sĕ se linguşéscă pe lângă stăpânii lor, spre a-i aplica la o altă şcólă unguréscă, aceştĭ pierduţĭ, împreună cu notarul Vincenţiu Tolan, au stăruit pe lângă solgăbirĕul şovinist Boer Mihaly şi acesta a acusat pe d-l Pintea din causa vorbirilor pentru „agitaţiă în contra naţiunii maghiare şi a autorităţii publice“.

La petractarea acestui proces au fost citaţĭ 46 de martorĭ, dér pe lângă tóte sforţările solgăbirĕului Boer şi ale celor doi învĕţătorĭ cu notarul renegat, n'au putut'o scóte la cale. Martorii au spus adevĕrul, şi vrênd nevrênd *preotul Pintea a trebuit sĕ fiă achitat.* — Onóre preotului şi bravilor sĕi credincioşĭ!

Induraţi-vĕ de cei nenorociţĭ!

Este cunoscută cetitorilor noştri nenorocirea, ce au îndurat în decursul acestei verĭ locuitorii românĭ din comuna Siciu. In *patru rêndurĭ* a căḑut asupra hotarului lor, precum şi al altor vre-o 5—6 comune din apropiere, o grindină înfricoşată, care cu deosebire în hotarul şi comuna Siciu a nimicit tótă recolta, ba a causat multe pagube şi în clădirĭ, animale de casă şi altele, astfel, că locuitorii au rĕmas pentru anul acesta în cea mai mare miseriă. Publicăm decĭ apelul următor, pe care-l recomandăm inimilor generóse, ca sĕ se îndure a sta în ajutorul nenorociţilor care cu cât va puté:

Apel.

Prin „Gazeta“, vechiul nostru organ — rugându-mĕ a lua notiţă şi celelalte foi credinciόse causelor comune românescĭ — lansez la inimele române şi revelez cele de mai jos:

Pentru-ce sĕ facĭ taină din durerea şi îngrijirea încordată, ce te împresóră, căcĭ cu atâta va fi mai durabilă, cu cât o ţii în secret...

Regretabile şi triste sunt înaintea celui cu bun simţ omenesc şi serios cugetătorĭ la viitorul sĕu, al familii şi neamului — fatalităţile sorţii şi calamităţile elementelor naturei dinaintea cărora ca ale puterilor-cerescĭ, nu te poţĭ ferĭ...

...Cunoscut e publicului român din ḑiarele române, că în 28 Maiŭ, în 30 Iulie, în 5 August, ér în 10 August 4 óre după amédĭ a culminat sbiciuirea de grindină nimicind tóte: cucuruzele, fasolea, talpa casei ţĕranului, flórea sórelui, ansórea, ce-o înlocue etc. ţinêndu-şĭ curentul tempestăţii aceeaşĭ liniă, atingênd mai tare comuna şi hotarul întreg al *Siciului*, pe lângă ea alte comune vre-o 5—6, învecinate.

Sórtea fiilor e comună, şi e sórtea părintelui lor! Deşi cu óre-care modestiă, însĕ cu încredere sinceră, apelez la bunăvoinţa şi generositatea inimilor române, la particularĭ, ca şi la societăţĭ, la Institutele nóstre de credit etc., rugând pe toţĭ şi pe tóte, sĕ se îndure a veni cu obolul lor în ajutorul fraţilor de o mamă, de o limbă şi de un sânge; dér nu de aceeaşĭ sórte....

De-o palmă, de două te dóre, dér apoi de patru! Usturându-te, caută sĕ răcnescĭ şi sĕ îmbrâncescĭ. Mai fiind stors acest popor şi de o altă calamitate, a cămătăriilor enorme, şi înşelăciunile de tótă specia ale unui jidan; procesul stă la tribunalul din Zălau deja ascultaţĭ fiind la vre-o *460 inşĭ* din vre-o 4—5 comune.

Ofertele de contribuirĭ se vor chita cu recunoscinţă şi mulţămită prin ḑiare.

Siciu, 15/VIII. p. u. Szilágy-Sómlyo.

Ioan Papiriu Pop,
protopop.

Convocare.

Adunarea generală ordin. a Reuniunii învĕţătorilor rom. gr. or. dela şcólele confesionale din diecesa Caransebeşului se convócă pe *17 (30) Septemvre 1900 în Oraviţa-montană.*

Ordinea de ḑi: Şedinţa I. a. m.: 1) După serviciul divin la órele 10 deschiderea adunării în Grădina de tir. 2) Presentarea raportelor anuale şi a altor acte incurse. 3) Alegerea comisiunilor. 4) Disertaţiunĭ. Şedinţa II: 5) Cestiunea esamenelor (Referent I. Marcu.) 6) Dare de sémă asupra Abcedarelor incurse spre premiare din „Fundaţiunea Sofia şi Stefan Antonescu“ (Referent G. Joandrea). 7) Referada comisiunilor. 8) Hotărîrea locului pentru proxima adunare generală. 9) Propunerĭ. 10) Alegerea funcţionarilor şi a comitetului Reuniunii. 11) Alegerea comisiunii pentru autenticarea proceselor verbale. 12) Incheierea adunării.

Bocşa-montană, din şedinţa comitetului central al Reuniunii, ţinută la 13/26 Iulie 1900.

Traian Linţa, v.-preşedinte. **Ioan Marcu**, secretar general.

Programul comitetului local din Oraviţa: 1) Sâmbătă în 29 Septemvre n. atât la órele 11 a. m., cât şi la órele 7 séra primirea óspeţilor la gara din Oraviţa şi conducerea lor în cortele. 2) La 8½ óre cină comună à la carte în Grădina de tir şi conferenţă particulară. 3) Dumineca în 30 Septemvre n. la órele 8 a. m. serviciul divin în biserica ort. rom. din Oraviţa-mont. 4) După şedinţa primă la 1 óră banchet în sala hotelului „Coróna Ung.“ (Pentru membrii învĕţătorĭ tacâmul: 1 cor.) 5) Séra la 8 óre precis Concert, în sala teatrului, urmat de petrecere de dans în sala hotelului „Coróna Ung.“ (Preţurile de întrare dela 60 fil. până la 1 cor. 40 fil.) 6) Lunĭ la 1 Oct. n. diminéţa la órele 5 şi 40 minute escursiune cu trenul de munte la Anina. 7) Dela 9 până la 11 óre visitarea fabricelor din Anina. 8) La 12 óre masă comună la „Stajerdorfer Sommerfrische“. (Tacâmul: 1 cor.) 9) La órele 2 continuarea escursiunii la băile din „Marilla“, de pe „Vale“ şi la Institutul Kneipp. 10) La órele 8, séra de adio la „Hotel Novák“.

Pentru cortel gratuit (la adresa d-lui învĕţ. N. Baiaş); pentru banchet şi escursii (la adresa d-lui învĕţ. G. Dragoescu); reflectanţii sunt rugaţĭ a se anunţa şi a trimite taxele cel mult până la 25 Sept. n. c.

Reclamaţiunile trecute peste acest termin nu se pot lua în considerare.

Oraviţa, 19 August 1900.

Pentru comitetul local:

Ilie Trăilă, preşedinte. **Gheorghe Jianu**, secretar.

ULTIME SCIRI.

Berlin, 1 Septemvre. Se confirmă din isvor de încredere, că Rusia şi America au propus retragerea trupelor aliate din Peking, ca sĕ pótă mijloci înapoiarea dinastiei. Rusia mobiliséză din nou 7000 ómenĭ pentru Mandsuria; Japonia a declarat, că îndată ce Rusia va ocupa Mandsuria, ea va ocupa Corea.

Turcia, unde lipsesc actele de stare civilă, unde locuitorii ca sĕ plătéscă mai puţine dărĭ statului, reduc intenţionat numĕrul lor etc. In Harta lui *Kieppert*, care a fost luată de basă în stabilirea drepturilor naţionalităţilor din Peninsula Balcanică, la congresul de pace din Berlin (1878) numĕrul total al Armânilor din Macedonia e preţuit la 173.000 suflete. Alţĭ călĕtorĭ prin Macedonia, ca *Victor Berard*, ḑic că Armânii ating cifra de 300.000. Generalul german *Von der Goltz*, care în calitate de instructor al armatei turcescĭ, a avut ocasiune sĕ vadă multe comune şi sĕ-şĭ dea sémă mai bine ca alţii de importanţa numerică a fiecărei naţionalităţĭ din Peninsula Balcanică, socotesce numĕrul Armânilor la 650.000. Cât despre scriitorii grecĭ, unii nu găsesc de loc Armânĭ în Macedonia, ér alţii ḑic, că nu sunt decât 20.000 (Cleantes Nicolaides). Cifra Armânilor după calculele generalului Von der Goltz, s'ar păré mai justă, décă considerăm, că d-sa nu numai că a visitat Macedonia, dér a trăit mai mulţĭ anĭ acolo. Vor fi mai mulţĭ séu mai puţinĭ, étă ceea-ce ar trebui numai decât în mod serios sĕ se constate.

Décă noi scim atât de puţin despre populaţia armânéscă din Macedonia, în schimb Consulii puterilor strĕine au date fórte importante asupra ei.

Chiar acum, ne vine scirea, că o grupă de ómenĭ de litere din Petersburg, au întreprins în asociaţie cu mai mulţĭ profesorĭ bulgarĭ şi sêrbĭ, escursiunĭ în Albano-Macedonia.

Am vĕḑut ḑilele acestea mi-se pare în ḑiarul „Timpul“ un articol, prin care se îndemna profesorii şi institutorii românĭ d'acolo sĕ-şĭ dea sarcina alcătuirii unei statisticĭ a populaţiei armâne. Mĕ îndoiesc de eficacitatea unei astfel de întreprinderĭ din mai multe consideraţiunĭ. Opera acésta ar trebui întreprinsă de un Român din ţéră, care în mod just fără părtinire, sĕ o îndeplinéscă, şi prin acésta va aduce un mare serviciu lumei române.

(„R. J.“)

Petrecerĭ.

Şinca vechiă, 24 Aug. 1900.

In 12 August n. c. s'a arangiat de tinerimea scolară din Şinca petrecerea de vară împreunată cu producţiune teatrală. Din causa timpului nefavorabil escursiunea cu părere de rĕu nu s'a putut face. Séra însĕ la producţiunea teatrală s'a adunat mult şi ales public, încât sala era tixită de lume.

Despre succesul moral cred, că va scrie cineva dintre d-nii participanţĭ, căcĭ n'ar fi bine sĕ se lase uitărei frumosul succes, ce s'a dobêndit într'o comună sdravănă, curat românéscă, cum este Şinca vechiă Eu amintesc numai, că publicul şĭ-a petrecut cu mare veseliă pănă la 6 óre diminéţa.

In privinţa materială succesul a fost următorul: S'au încassat cu totul 67 fl. şi 50 cr. S'au spesat 43 fl. şi 32 cr. A rĕmas în favorul şcólei un *venit curat de 24 fl. şi 18 cr.*

Suprasolvirĭ şi oferte am primit dela următorii P. T. D-nĭ: Iuliu Dombradi pretor Şercaia 40 cr., Vitállyos Gyula notar subst. Şinca veche 2 fl. 50 cr., Francisc Schnell comerciant Şercaia 1 fl., George Herseni stud. abs. Hêrseni 40 cr., I. Fĕtu inv. Comăna inf. 40 cr., Cornel Langa inv. Vineţia inf. 40 cr. I. Gavrilă v.-notar Hêrsenĭ 40 cr., Rözner Mihaly veterinar Şercaia 40 cr., Simsi Lazar comerc. Şinca v. 1 fl., Ioan Colan meseriaş Şinca vechiă 50 cr. Tămaş Pop canc. not. Comăna inf. 40 cr.; Sabin Grădină comerc. Făgăraş 40 cr., D. Bărbat preot Şercăiţa 20 cr., G. Bărbat inv. pens. Şercăiţă 10 cr., Iosif Pop meseriaş Şinca vechie 20 cr.

Priméscă toţĭ aceştĭ marinimoşĭ Domnĭ şi pe calea acésta sincera mulţămită.

Pentru comitetul arangiator.

Ioan Pop,
inv. dirig. cassar.

Literatură.

In tipografia Seminarului din Blaşiŭ a apărut: „*Legendar economic* pentru şcólele economice, de repetiţiune şi adulţĭ, compus de *Ioan Georgescu* învĕţător dirig. comunal". Acest legendar economic a fost aprobat de comisiunea şcolară archidiecesană şi e împărţit în 20 părţĭ, începênd cu formaţiunea pămêntului, composiţiunea lui, gunoirea, clima, diferitele soiurĭ de cereale, aşa că în fiă-care parte se află mai multe capitule din ramii economiei de câmp, de vite, legumărit, pomărit, despre pădurĭ, crescerea galiţelor etc. Opul e potrivit şi pentru bibliotecile poporale; conţine 162 pag. 8⁰ mare şi costă 80 banĭ.

ECONOMIA.

Ce trebue sĕ facĭ ca sĕ ai fên bun?

Pentru-ca economul sĕ aibă un fên bun, se recer, după părerea unei foi de specialitate sĕ se ţină sémă de următórele lucrurĭ:

Pămêntul unde se face fênul, gunoirea locului şi modul cum sĕ se pregătéscă fênul.

Un loc de fênaţ nu trebue sĕ fiă nicĭ prea uscat, ca în unele anutimpurĭ ale anului sĕ se usuce érba, şi nicĭ prea apătos, ca érăşĭ în unele ḑile sĕ devină numai o baltă de apă. In casul prim vom avé ca fên numai nisce érbă uscată prăpădită, în casul al doilea vom avé numai pipirig, rogoz şi alte erburĭ acre cu dungĭ aspre, pe carĭ vitele nu le mănâncă bucuros. Décă fênaţul are posiţiă prea uscată, décă se póte, trebue condusă apa, ér décă e prea apătósă, atuncĭ trebue canalisat ca sĕ se scurgă apa; décă nicĭ una, nicĭ alta nu se póte, atuncĭ acel loc mai bine sĕ se cultive cu alte plante.

Gunoirea fênaţelor. In ultimii ḑece anĭ gunoirea fênaţelor a luat o mare întindere. Inainte de-a gunoi un fênaţ, trebue sĕ scim, că ce fel de pămênt este. Conţine acela materii văróse, orĭ nu? In cele mai multe casurĭ pămêntul unui fênaţ este sĕrac în materii văróse. In casul acesta trebue ajutat, cărându-se pe el var şi acésta trebue repetat tot din cincĭ séu şépte anĭ. Gunoirea nu are atât scopul, ca ierburile se créscă marĭ şi sĕ fiă multă érbă, ea are alt avantagiu. Anume varul şi fosfatul de calciu stîrpesc ierburile aspre şi acre şi în locul lor cresc ierburĭ moi de liveḑĭ, ca de es. trifoiŭ şi alte soiurĭ de ierburĭ măzărichióse, carĭ au valóre deosebită pentru nutremêntul vitelor. Calitatea fênului din liveḑile gunoite şi negunoite mai bine o arată următorul cas petrecut într'o adunare ţĕrănéscă din Elveţia:

Un membru al adunărei afirma hotărît, că nutreţul de pe fênaţul negunoit e mai bun pentru vite şi îl mănâncă mai bine, decât pe cel de pe fênaţe gunoite. Un profesor, care tocmai era de faţă, făcù propunerea, sĕ se ia o porţiune de fên din loc gunoit şi una din loc negunoit şi din carĭ vor mânca vitele, acela va fi mai bun. Acésta s'a făcut, şi tóte vitele au alergat la fênul negunoit şi după-ce au îmbucat de câte-va orĭ tóte s'au adunat în jurul fênului din livada gunoită. De fapt s'a făcut o cercetare chemică, aflându-se, că fênul din liveḑile gunoite conţine nu numai multe materii nutritóre, ci sunt bogate şi în minerale.

Clocirea şi crescerea puilor de găină.

Avem sĕ ne îngrijim înainte de tóte de cuiburĭ potrivite. Acestea au sĕ fiă aşeḑate în astfel de locurĭ, unde cloşcele sĕ nu fiă conturbate, locul sĕ nu fiă nicĭ prea luminos, nicĭ prea întunecat. Fiă-care cuib sĕ fiă despărţit unul de altul prin o scândură subţire, séu petece de sacĭ, ca cloşcele sĕ nu se conturbe una pe altă. Cuibul se pregătesce din paie mĕrunte, se póte aşeḑa în el şi puţină cenuşă séu aşa ḑis praf de insecte, prin cea dintâiŭ se mijlocesce o anumită rĕcóre, ér praful are scopul de a-le feri de insecte.

Sĕ căutăm, ca pe cât se póte sĕ se aşeḑe de-odată mai multe clocĭ, căcĭ puii eşiţĭ în acelaşĭ timp din ouĕ se pot cresce mai uşor, ca cei eşiţĭ în timpurĭ diferite; puii se pot lua de sub o clocă bună, şi se pot da sub conducerea unei alte găinĭ, séu a unui clapon îmbĕtat puţin cu pâne adăpată în vinars (rachiu), ér sub clocă putem aşeḑa alte ouĕ próspete, şi décă ne îngrijim de ele şi le nutrim bine, atuncĭ vor face şi clocitul al doilea; asta o putem ajunge însĕ numai în acel cas, când n'am avé clocĭ nouĕ, căcĭ găinele se slăbesc tare prin douĕ clocirĭ.

La clocire sunt a se observa următórele regulĭ:

1) Sub clocă sunt a se pune ouĕ dela găinĭ din anul al doilea, căcĭ nicĭ ouĕle găinilor celor prea tinere, nicĭ ale celor mai bĕtrâne de 2 anĭ nu sunt potrivite, fiind-că în cele mai multe casurĭ ésă puii mârceḑĭ din ele.

2) Sunt a-se alege tot-déuna ouĕle cele mai marĭ, şi numai de acelea, carĭ nu sunt mai vechĭ de 18—20 ḑile.

3) Ouĕle alese pentru clocit sunt a se ţiné în loc svêntat şi stêmpĕrat (nu prea rece).

4) Avem sĕ aşeḑăm sub o găină numai 19—21 de ouĕ; nu impórtă, că numĕrul ouĕlor este cu părechie, séu fără părechie, numai sĕ fiă bine aşeḑate sub clocă, ca sĕ le pótă acoperi pe deplin.

5) Cloca are sĕ ésă în fiă-care ḑi, ca sĕ se pótă scălda în nisip, séu cenuşă. Putem sĕ nu o luăm de pe cuib nicĭ-odată, fiind-că ea scie mai bine, când are sĕ lase cuibul şi când sĕ se reîntórcă în el; când însĕ ar rĕmâné totuşĭ prea mult afară din cuib, avem sĕ purtăm grije, ca ouĕle sĕ nu se rĕcéscă, acoperindu-le, séu prinḑênd cloca, sĕ o ducem cu băgare de sémă îndĕrĕt în cuib.

6) Avem sĕ nutrim bine clocile şi sĕ le provedem tot-déuna cu apă próspĕtă curată.

7) Puii de regulă ésă după 20—21 ḑile din ouĕ, avem însĕ în a 7-a ḑi se cercetăm ouĕle spre a ne convinge, décă sunt deja turburate. Acésta se póte face în modul, că luăm fiă-care ou în mână şi-l ţinem séu la sóre, séu în întunerec, la o luminare şi décă observăm, că oul care este încă limpede, acela îl punem la o parte şi-l folosim la pregătirea prăjiturilor, fiind-că astfel de ouĕ nu sunt fructifere. Décă avem de-odată mai multe cloşcĭ, şi de sub acestea ésă atâtea ouĕ fructifere, ca sĕ fiă destule pentru o cloşcă, atuncĭ împărţim ouĕle de clocit între cloşcile celelalte, ér în cuiburile rĕmase fără ouá, punem ouĕ nouĕ próspete sub cloşce.

8) Când se apropie timpul eşirei puilor din ou, cloşca se scólă din cuib mai de multe-orĭ, îşĭ sburlesce penele şi se aeriséză atât ea, cât şi ouĕle ei. Ar fi o mare greşélă a-o sili cu puterea, ca sĕ se reîntórcă în cuib, séu a-o acoperi cu sita, cum se face în unele locurĭ, căcĭ instinctul propriu o îndémnă la părăsirea cuibului, apoi şi puii în internul ouĕlor, desvóltă mai multă căldură, care devine pentru cloşcă nesuferibilă; când însĕ e pericul, ca puii în ouĕ sĕ se inece, se delătură cloşca, căcĭ avênd şi puii în ouĕ mai mare lipsă de aer, ei îl pot avé numai primindu-l prin cója oului.

9) In a 19 ḑi încep puii a sparge cója oului. Atuncĭ trebue sĕ se aibă de grijă, căcĭ nu ese toţĭ de-odată din ouĕ, ci asta ţine câte 3—4 ḑile, şi aşa uşor se póte întêmpla, ca vre-un ou, când acela este deja spart, sĕ se rĕstorne, şi décă nu se aşeḑă érăşĭ la locul sĕu, puiul se înécă. Unele femei scot puii eşiţĭ din ouĕle de sub cloşcă şi-i aşeḑă între pene seu între perinĭ, pănă când ese şi puii ceilalţĭ şi aşa este şi bine, căcĭ deşi este adevĕrat, că puii eşiţĭ din ou au înainte de tóte lipsă de căldură, care o capĕtă în mod mai natural dela cloşcă, dér se póte întêmpla, ca puii lăsându-se sub cloşcă sĕ fiă călcaţĭ de acésta, sĕ cadă din cuib, la care cas cloşca din instinctul ei de mamă, părăsind cuibul, tropăe şi clocăe lângă puiul căḑut din cuib, pe când puii rĕmaşĭ în cuib, cum şi ouăle din el, se rĕcesc şi se prăpădesc. Alţii sunt de părere, ca puii eşiţĭ din ou sĕ se aşeḑe în cuib înainte sub peptul cloşcei, ér ouĕle mai îndĕrĕpt sub pântecele ei, când apoi puii încă slabĭ şi neputincioşĭ nu vor fi espuşĭ la călcare şi prăpădire din partea cloşcei. In casul, când mai multe găinĭ clocesc tot de-odată, este consult a aduna toţĭ puii eşiţĭ din ouĕ sub o cloşcă, ér ouĕle încă nesparte a-le aşeḑa sub celelalte cloşcĭ.

Puii eşiţĭ din ou, în cele dintâiŭ 24 óre n'au lipsă de nutremênt, dér cu atât mai mare lipsă au de căldura cloşcei; şi ca cloşca sĕ-i pótă acoperi în linişte, avem sĕ o ţinem cu mâncare bună, pănă când conduce puii sĕi. Din nutrirea cea bună a cloşcei resultă, că ea după şése sĕptĕmânĭ începe deja a oua din nou.

Puii au sĕ dórmă în cele douĕ sĕptĕmânĭ dintâiŭ fórte mult, tocmai cum dorm şi micii nou născuţĭ, şi aşa, décă cloşca însa-şĭ are sĕ-şĭ caute nutremêntul şi apa, atuncĭ puii neavênd liniştea recerută, se veştezesc.

11. Nutremêntul cel dintâiŭ al puiului este păsatul de mălai, dér precum avem sĕ dăm găinilor pe lângă grâu, cucuruz şi iérbă, napĭ şi insecte, tocmai aşa trebue sĕ dăm puilor pe lângă păsatul de mălai ouĕ fierte tare, brânză de vacă, séu inimă de vită fiértă şi mărunţită.

Pe lângă aceste puii au sĕ capete apă curată, próspĕtă şi, décă se feresc de frig şi ploie, atuncĭ dintr'o sută abia vor peri câţĭ-va şi pe lângă asta se vor desvolta mai bine şi vor cresce mai marĭ.

Reghianul.

POVEŢE.

Contra tusei şi a catarului séu a guturaiului se recomandă următorul mijloc: Se fierbe ceai de jale, care se îndulcesce apoi cu miere şi se pune şi puţin oţĕt. Din acéstă doftoriă se ia tot la o jumĕtate de óră câte-o lingură plină; pentru tuse ceaiul sĕ fie căldicel, ér pentru catar cât se póte de cald. Mierea încă este un mijloc bun contra nervosităţii şi a insomniei mai ales la persóne bĕtrâne. Una pănă în dóuĕ lingurĭ de miere luate séra înainte de culcare liniştesce nervii şi are ca urmare un somn mai liniştit. Sughiţul încétă, décă se ia o jumĕtate séu o lingură de oţĕt în care s'a topit zahar.

*

Ajutor grabnic contra înecului Se întêmplă adese-orĭ, cu deosebire la copiiĭ micĭ, că se înécă cu ceva, şi părinţii nu sciu ce sĕ-i facă, ba adese-orĭ îi lovesc cu pumnul după céfă, mijloc, prin care nu numai că-i spariă, dér le pot pricinuì şi alte rele. Ca cel mai simplu mijloc, însĕ, care numai decât ajută, se recomandă următorul: Se iau amêndóuĕ mânile copilului şi se ţin în sus. Prin acésta pieptul se lărgesce şi pericului este delăturat.

*

Mijloc contra negeilor sunt frunḑele tinere şi sucóse de flórea sórelui. Se ia din frunḑă o bucată şi se frècă cu ea bine negeii de dóuĕ-orĭ pe ḑi. Repeţind acésta timp de vre-o dóuĕ sĕptĕmânĭ, negeii dispar. Bătăturile încă se pot delătura cu acest mijloc.

*

Contra influenţei se recomandă următorul mijloc: 1 litră de vin alb se fierbe cu miere şi séra înainte de culcare se bea aşa cât se póte mai cald.

Pasĕrea-muscă.

Dintre tóte vieţuitórele, étă cea mai elegantă prin formă şi cea mai strălucitóre prin culorile sale. Natura a lucrat pe întrecute în a o hărăzi cu tot ceea-ce e mai scump la o fáptură. Pietrile şi tóte metalele, poleite cu meşteşugul minunat al artei nóstre, nu se pot compara cu acest giuvaer al naturii, care l'a pus în ordinul pasĕrilor, la ultima tréptă a scării de mărime. Acest capo-d'operă, mica pasĕre-muscă, e încărcată de tóte darurile, pe care le posedă celelalte pasĕrĭ în parte: sprintenia, repeḑiciunea, agerimea, farmecul şi frumósa podóbă; tóte aparţin cu prisosinţă acestui mic favorit. Smaraldul, rubinul şi topazul strălucesc asupra vestmêntului sĕu; ea nu le murdăresce în praful pămêntului şi în viaţa sa tot aeriană, abia se vede atingênd o clipită iérba. Este la orĭ-ce moment în aer, sburând din flóre 'n flóre, posedând esenţa lor după cum le are şi podóba; vieţuesce din nectarul lor şi nu locuesce decât în climele, unde florile neîncetat se reînoesc.

În ţinuturile cele mai calde ale noului continent, se găsesc tóte speciile de pasĕre-muscă. Ele sunt destul de numĕróse şi par cuprinse între cele douĕ tropice, căcĭ acelea, carĭ înaintéză în zonele tem-

perate şed numai puţin timp; ele par a urma sórele, a înainta şi a se retrage cu el, şi a sbura pe aripele zefirului, trăind o primăvară eternă.

Indienii, minunaţi de splendórea şi focul viu ce produc culorile acestor paserî fórte sclipitóre, li-au dat numele de *„razele sórelui"*. Ca volum, ele sunt inferióre tăunului în mărime şi bondarului în grosime. Cuibul lor este tocmai cât o jumĕtate de nucă, şi ouĕle sunt mai micî ca bóbele de linte. Ciocul lor este ca un ac fin şi limba un firişor fórte delicat; micii lor ochî negri nu par decât douĕ puncte strălucitóre şi dela aripî sunt aşa de fine, că par transparente. Abia se zăresc piciorușele lor, atât sunt de scurte şi mĕrunte; fac puţin us de ele şi nu se aşéḑă, decât ca sĕ petrécă nóptea.

Sborul lor e continuu, bâzâind şi repede; se compară sgomotul aripelor lor cu acela al unei vîrtelniţî. Bătaia aripelor este aşa de vie, că pasĕrea oprindu-se în aer, pare imobilă. Se vede oprindu-se astfel dinaintea unei florî şi plecând ca o săgétă pentru a merge la o alta. Ea le visitéză pe tóte, întroducêndu-şî mica limbă în sînul lor, fâlfâind din aripî.

Nimic nu egaléză vivacitatea acestor paserî. Neasemuit de mare e curagiul şi îndrăsnéla lor. Se vĕd de multe-orî urmărind cu furiă paserî de douĕ-ḑecî de orî mai marî ca ele, acăţându-se de corpul lor le ciocnesc cu loviturî repeḑî până când îşî potolesc mica lor mâniă. Câte-odată se dau între ele lupte fórte viî. Impacienţa pare a fi firea lor: décă se apropie de o flóre şi o găsesc veştejită, îi smulg petalele cu o furiă, care dă pe faţă nĕcazul lor.

Ele n'au altă voce decât un mic ţipĕt des şi repetat, care se întinde în pădure departe, departe, dela revĕrsarea zorilor până nóptea târḑiu, când se risipesc.

Étă dér în mic una din minunile naturei! („Alb.").

Socotélă ungurésçă.

Auḑênd mai multă lume
Povestind şi aḑî şi mânî,
Lucrurî marî şi cuminţenii
Şi isprăvî despre Românî,
Ungurii mai mult în ciudă
S'ar fi dus la Bucurescî
Ca sĕ dea doveḑî, că tóte
Cele spuse sunt poveştî.

Decî odată, nu sciu-anume
Cam ce lucrurî se 'ntâmplară
Dela Pesta unul plécă,
Ş'-ajungênd la noi la gară
Şi cătând pe icî, pe colo,
In oraş când vré sĕ plece
Dând cu ochiî de ceasornic
Vede césul punct la ḑece.

— Ḑece césurî!! ḑice dênsul,
„Uite lucrurî românescî!!...
„Mai ascultă-i când îţî cântă
„Si-ţî vorbesc de Bucurescî!
„Naintaţî mai sunt Românii!
„Ḑece ceasurî uit-te, frate,
„Când la Pesta de erî încă
„Erau ḑece jumĕtate".

Th. Speranţă.

MULTE ŞI DE TÓTE.

Socotéla Bulgarului.

Un Bulgar plecase odată dela grădinăriă ca sĕ vêndă la têrg o părechiă de caî. Pe drum îl ajunge un Român, care se ducea la têrg, ca sĕ-şî cumpere caî. S'apucă ei la vorbă, căcî se cunosceau, şi tot mergênd, dau în potecă peste — sĕ-i ḑicem un moşoroiŭ. Românul, cunoscênd inteligenţa tovaraşului sĕu de drum, îi ḑice aşa într'o dóră:

— Mĕ, Iofce, eu îţî dau ţie o părechiă de caî, décă poţî sĕ mănâncî... moşoroiul acesta.

Şi Iofce, lacom, se repede la rĕspuns:

— Îl mănânc, bre. Daî caii?

— Îi dau, rĕspunse zîmbind Românul, dér décă nu-l mănâncî, îmî daî tu caii tĕi?

— Bine, bre, — ḑice Bulgarul, şi se pune pe lucru. Şi mănâncă, Iofce, mănâncă, până când începuse sĕ bage în grije pe Român. Pe la o vreme, însĕ, 'i-se aplecase, pasă-mite, căcî începuse sĕ înghită cam în silă. Românul bagă de sémă, că s'a săturat Bulgarul, şi, ca sĕ petrécă pe socotéla lui, 'l înghesuia mereu:

— Dăi zor, mĕ, că pierḑî caii.

Mai ia Bulgarul odată, şi, simţind că-i vine rĕu, ridică ochii rugător către Român şi îi ḑice:

— Ascultă, bre, frate — prea mare. Am mâncat jumĕtate şi ajunge: sĕ facem socotéla.

— Fă-o, rĕspunse Românul, dér ai pierdut rĕmăşagul.

— Ce perdut, bre, ce perdut? Mâncat jumĕtate.

— Da, dér a fost vorba sĕ-l mănâncî tot.

— Décă-l mâncam tot, îţî luam caii.

— Şi fiind-că nu l'ai mâncat, trebue sĕ-ţî iau eu pe ai tĕi.

— Nu aşa, bre. Pentru jumĕtatea pe care am mâncat'o, eştî dator sĕ-mî daî tu un cal — şi pentru jumĕtatea pe care n'am mâncat'o, sunt dator sĕ-ţî dau eu un cal.

— Fie şi aşa, ḑise Românul a lene.

— Dér, décă dau unul şi iau unul, nu fac nicî o trébă; mai bine rĕmânem tot cum am fost înainte.

— Sĕ rĕmânem, consimte Românul, gata sĕ isbucnéscă în hohot de rîs privind pe Bulgar, căruia 'i rĕmase pufuşor pe botişor.

Şi plecând înainte pe drum, Bulgarul era radios.

— De ce eştî aşa de vesel, Iofce? — îl întrebă Românul la o vreme.

Şi Bulgarul, vesel şi chefliŭ, rĕspunde încântat de norocul, ce-l găsise:

— Cum sĕ nu fiŭ vesel, bre, décă am câştigat o părechiă de cai?

— Care cai?

— Caii, pe carî era sĕ-i pierd!

*

Paiangenii şi timpul.

Intre animalele, carî trec ca prevestitóre de timp, paiangenii s'ar puté ḑice, că ocupă locul prim. Intre aceştia se distiug cu deosebire paiangenii cu cruce (epeira diademata) şi paiangenii de casă (tengenaria domestica). Un arestant politic încă în seculul trecut fiind închis timp îndelungat, a urmărit cu mare atenţiune tóte mişcările unui paiangen, ce se afla în odaia sa, şi a constatat, că din atitudinea paiangenilor se póte conchide cu siguranţă la starea timpului viitor. Anume: când are sĕ urmeze plóiă timp mai îndelungat, paiangenii dinainte o simt acésta şi se retrag la cuibul lor, pe când décă e timp frumos, ei se preumblă vesel pe firele rociului. Acésta provine de-acolo, că firele rociului se destramă, se subţie sub influinţa ploii şi de aceea paiangenilor nu le place a se preumbla pe firele lui, ci se retrag la cuib.

Prognosa timpului.

(După călindarul căpit. Spăriosu.)

2—8 Sept. ploi 2-4, schimbăcios în 7.

Cursul losurilor private

din 8 Aug. 1900.

	cump.	vinde
Basilica	12.65	13.65
Credit	385.—	387.—
Clary 40 fl. m.	124.—	126.—
Navig. pe Dunăre.	—.—	—.—
Insbruck	62.—	64.70
Krakau	71.75	72.75
Laibach	46.50	49.50
Buda	125.—	128.—
Palffy	131.50	133.—
Crucea roşie austriacă	42.25	43.25
„ „ ung.	20.75	21.75
„ „ ital.	—.—	64 —
Rudolf	63 —	65.—
Salm	—.—	—.—
Salzburg	—.—	—.—
St. Genois	188.—	193 —
Stanislau	—.—	3-1.—
Trientine 4½% 100 m. c.	—.—	—.—
„ 4% 50	—.—	—.—
Waldstein	—.—	—.—
„ de 10 francî	—.—	—.—
Banca h. ung. 4%	—.—	—.—

„ALBINA" institut de credit şi de economii

Filiala Braşov.

Conspectul operaţiunilor în luna lui Aug. 1900.

Intrate:

Numĕrar cu 1 Aug. 1900	cor.	29,094.32
Depunerî spre fructificare	„	236,848.41
Cambii rĕscumpărate	„	238,018.68
Conturî curente	„	574.70
Imprumuturî pe efecte şi alte împrumuturî	„	25,018.—
Imprumuturî pe producte	„	600.—
Monetă	„	10,810.06
Comisiunî, cupóne şi efecte	„	47,483.01
Bâncî	„	95,497.37
Interese şi provisiunî	„	18.107.02
Diverse	„	10,374.34
	cor.	712,425.91

Eşite:

Depunerî spre fructificare	cor.	159,898.48
Cambii escomptate	„	219,915.—
Conto curent	„	12,544.44
Imprumuturî pe efecte şi alte împrumuturî	„	19,903.—
Monetă	„	10,433.85
Comisiunî, cupóne şi efecte	„	48,721.78
Interese şi provisiunî	„	2,121.58
Spese şi salare	„	3,202.07
Bâncî	„	168,538.71
Diverse	„	60,492.26
Numĕrar cu 31 Aug. 1900	„	6,654.74
	cor.	712,425.91

N. P. Petrescu m. p. dirigent. **C. Aisĕr** m. p. cassar.

Iosif Oncioiŭ m. p. comptabil.

Călendarul săptămânei.

AUGUST. are 31 ḑile. MĂSĂLAR.

Ḑilele	Călend. Iul. v.	Călend. Greg.
Dum.	20 S. m. prf. Sam.	2 Justus
Lunî	21 S. ap. Tadeu	3 Adalbert
Marţî	22 Mart. Agatoeic.	4 Rozalia
Merc.	23 S. m. Lupu	5 Just. Laura
Joi.	24 S. m. Eutichiu	6 Prof. Zachariă
Viner	25 † S. ap. Vartol.	7 Regina
Sâm.	26 S. Adr. şi Natali	8 † **Născ. Maria**

Bursa de Bucurescî

din 23 Aug. n. 1900.

Valorî	Dobêndă	Scad. cup.	Cu banî gata
Renta amortisabilă	5%	Apr.-Oct.	90.—
„ „ Impr. 1892	5 „	Ian.-Iul.	90.—
„ „ din 1893	5 „	„ „	90.—
„ „ 1894 int. 6 mil.	5 „	Apr.-Oct.	—.—
„ „ Impr. de 32½ mil.	4 „	Ian.-Iulie	75 ½
„ „ Impr. de 50 mil.	4 „	„ „	76.—
„ „ Impr. de 274 m. 1890	4 „	„ „	76 —
„ „ Impr. de 45 m. 1891	4 „	„ „	76.—
„ „ Im. de 120 mil. 1894	4 „	„ „	76 —
„ „ Impr de 90 mil. 1896	4 „	„ „	76.½
Oblig. de Stat (Conv. rurale)	6 „	Mai-Nov.	76.½
„ Casei Pensiunilor fr. 300	10	„ „	—.—
„ comunei Bucurescî 1883	5%	Ian.-Iul.	79.½
„ „ „ din 1884	5 „	Mai-Nov.	—.—
„ „ „ din 1888	5 „	Iun.-Dec.	—.—
„ „ „ din 1890	5 „	Mai-Nov.	—.—
Scrisurî fonciare rurale	5 „	Ian.-Iuli.	92 —
Scris. fonciare rurale din 1890	4 „	„ „	75.—
„ „ urbane Bucuresc	5 „	„ „	80.¼
„ „ „ Iaşî	5 „	„ „	74 —
Oblig. Soc. de basalt artificialî	6 „	„ „	—.—
	V. N.		
Banca Rom. ult. div. fr. 12.81	500	50 v.	—.—
Banca Nation. ult. div. 86.—	500	intr. v.	2340
Banca agricolă	500	150 v.	312.—
Dacia România ult. div. 35 lei	200	intr. v.	265.—
Naţionala de asig. ult. div. lei 43	200	„ „	37 .—
Soc. bazalt artif. ult. div. lei 30	250	„ „	428.—
Soc. rom. de constr. ult. div. 15 l.	250	„ „	430.—
Soc. rom. de hârtie ult. —.—	100	„ „	—.—
„Patria" Soc. de asig. ult. 4 lei	100	„ „	—.—
Soc. rom. de petrol 1 em. u. d. 0	200	„ „	—.—
„ „ „ „ 2 em. u. d. 0	1000	„ „	—.—
Soc. de fur. militare u. d. 60 l.	300	„ „	— —
„Bistriţa" soc. p. f. hârtii 30 l.	1000	„ „	—.—
Sociat. p. constr de Tramaxs	200	„ „	—.—
20 francî aur	—	„ „	—.—
Fabricile Unite de gazóse.	12	„ „	93.—

Scompturî:

Banca naţ. a Rom.	8%	Paris	3%
Avansurî pe efecte	9 „	Petersburg	6%
Casa de depunerî	12 „	Berlin	5%
Londra	3 „	Belgia	4%
Viena	4½	Elveţia	5%

Cursul la bursa din Viena.

Din 31 August 1900.

Renta ung. de aur 4%	115.—
Renta de corône ung. 4%	90.60
Impr. căil. fer. ung. în aur 4½%	120.10
Impr. căil. fer. ung. înargint. 4½%	99.—
Oblig. căil. fer. ung. de ost I. emis.	116.50
Bonurî rurale ungare 4%	90.10
Bonurî rurale croate-slavone	93.—
Impr. ung. cu premii	160.—
Losurî pentru reg. Tisei şi Seghedin	139.50
Renta de argint austr.	97.70
Renta de hârtie austr.	97.25
Renta de aur austr.	116.25
Losurî din 1860.	133.—
Acţii de-ale Băncei austro-ungară	17.02
Acţii de-ale Băncei ung. de credit	681.50
Acţii de-ale Băncei austr. de credit	664.—
Napoleondorî	19.29
Mărcî imperiale	118.20
London vista	252.15
Paris vista	96.22½
Rente de corône austr. 4%	97.70
Note italiene	90.45

Cursul pieţei Braşov.

Din 1 Septembre 1900.

Bancnota rom.	Cump.	19.60	Vênd.	19.10
Argint român.	Cump.	18.80	Vênd.	18.90
Napoleond'orî.	Cump.	19.26	Vênd.	19.30
Galbenî	Cump.	11.24	Vênd.	11.30
Ruble Rusescî	Cump.	127.—	Vênd.	—.—
Mărcî germane	Cump.	59.—	Vênd.	—.—
Lire turcescî	Cump.	10.78	Vênd.	—.—
Scris. fonc. Albina 5%		100.—	Vênd.	101.—

Preţurile cerealelor din piaţa Braşov.

Din 31 Aug. 1900.

Mĕsura séu greutatea	Calitatea.	Valuta în Kor.	fil.
1 H. L.	Grâul cel mai frumos	11	60
„	Grâu mijlociu	11	20
„	Grâu mai slab	11	—
„	Grâu amestecat	9	20
„	Sĕcară frumósă	7	40
„	Sĕcară mijlociă	6	80
„	Orz frumos	7	20
„	Orz mijlociu	6	80
„	Ovĕs frumos	4	60
„	Ovĕs mijlociu	4	20
„	Cucuruz	4	80
„	Mălaiu (meiŭ)	8	40
„	Mazăre	15	—
„	Linte	17	20
„	Fasole	10	40
„	Sĕmênţă de in	22	—
„	Sĕmênţă de cânepă	9	—
„	Cartofî	1	40
„	Măzăriche	—	—
1 kilă	Carne de vită	—	88
„	Carne de porc	—	96
„	Carne de berbece	—	64
100 kil.	Sĕu de vită próspĕt	50	—
„	Sĕu de vită topit	72	—

Proprietar: ***Dr. Aurel Mureşianu.***
Redactor responsabil: ***Gregoriu Maior.***

Tipografia A. Mureşianu, Braşov.